ΓΙΑ ΝΑ ΒΑΛΟΥΜΕ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΑ ΣΤΗ ΘΕΣΗ ΤΟΥΣ

ΟΦΕΙΛΟΜΕΝΗ ΑΠΑΝΤΗΣΙΣ

Εἰλικρινῶς λυποῦμαι, διότι εἶμαι ὑποχρεωμένος νὰ γράψω τὸ παρὸν σημείωμα. Νομίζω ὅμως ὅτι ἔχομεν ὑποχρέωσιν νὰ μὴ ἀφήνωμεν νὰ δημιουργοῦνται ἐσφαλμένες ἐντυπώσεις εἰς τοὺς κύκλους τῶν πατριωτῶν μας ἀπὸ ἀνακριβῆ ἔκθεση τῶν γεγονότων.

Πρόκειται γιὰ τὰ γραφέντα εἰς τὸ τελευταῖον φύλλον (Μαρτίου) τῆς ἐφημερίδος «ΜΑΚΡΗ» ὑπὸ τοῦ «Μακρηνοῦ» σχετικῶς μὲ τὰ λαβόντα χώραν γύρω ἀπὸ τὸ θέμα τῆς συγχωνεύσεως τῶν δύο Συλλόγων μας.

Ἰδοῦ πῶς ἔχουν τὰ γεγονότα κατὰ σειράν:

1. — Ἱδρύθη ὁ πρῶτος Σύλλογος τῶν Πατριωτῶν μας ὁ «ΓΛΑΥΚΟΣ» καὶ κατὰ τὰς ἐκλογὰς ὁ φίλος κ. «Μακρηνὸς» ἐξελέγη μέλος τοῦ Διοικ. Συμβουλίου καί, κατὰ τὸν καταρτισμὸν αὐτοῦ εἰς Σῶμα, Ἀντιπρόεδρος αὐτοῦ, ἰδιότητα ἣν δὲν ἀπεδέχθη — τὸ γιατὶ εἶναι ἄλλο ζήτημα — καὶ παρέμεινε Σύμβουλος.

Ἐπὶ ἐνάμισυ καὶ πλέον ἔτος παρέμεινε εἰς τὸ Διοικ. Συμβούλιον. Δὲν ξέρω τὴν συγκεκριμένη δράση του στὸ Συμβούλιον, διότι δὲν εἶχα θέση σ' αὐτό.

Μετὰ ἐνάμισυ ἔτος ὅμως, χωρὶς κἂν νὰ παραιτηθῇ ἀπὸ τὸ Διοικ. Συμβούλιον τοῦ «ΓΛΑΥΚΟΥ», πρωτοστατεῖ εἰς μίαν διασπαστικὴν ἐνέργειαν καί, παρασύρων καὶ μερικοὺς Πατριώτας μας, ἱδρύει δεύτερον Σύλλογον τὴν «ΤΕΛΜΗΣΣΟΝ».

Δικαίωμά του ἦτο θὰ πῆτε. Ἴσως. Ἀλλὰ πάντως ἡ ἐνέργειά του αὐτὴ δὲν τὸν ἐμφανίζει ὡς ποθοῦντα τὴν ἕνωσιν καὶ τὴν ὁμόνοιαν τῶν Πατριωτῶν μας, ὑπὲρ τῆς ὁποίας τώρα τόσον κόπτεται.

2. — Ὑπὸ τὴν πίεσιν τῆς ἀξιώσεως ὅλων τῶν Πατριωτῶν μας γίνεται, ἡ πρώτη ἀπόπειρα συνενώσεως τῶν δύο Συλλόγων καὶ πραγματοποιεῖται μιὰ πρώτη κοινὴ σύσκεψις τῶν ἐκπροσώπων τῶν δύο Συμβουλίων στὴν οἰκίαν τοῦ κ. Ἁγιορείτη. — Καὶ ἐνῷ ἐν τέλει αὐτῆς ἀποφασίζεται νὰ συνέλθουν ἐκ νέου εἰς τελειωτικὴν σύσκεψιν οἱ ἐκπρόσωποι τῶν δύο Σωματείων διὰ νὰ καταλήξουν κάπου, ἀντὶ τῆς δευτέρας αὐτῆς συσκέψεως, ὁ κ. Μακρηνὸς ἀποστέλλει — ἀπὸ κοινοῦ βεβαίως μὲ τοὺς λοιποὺς Συμβούλους τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» — ἕνα ἔγγραφον μὲ τοὺς ὅρους του διὰ τὴν ἕνωσιν. — Οἱ ὅροι εἶναι ἔντεχνοι. Ἀλλὰ κατάλληλοι μόνον διὰ πελαγοδρόμημα καὶ ὄχι διὰ συμφωνίαν καὶ ἕνωσιν. Ὁ «ΓΛΑΥΚΟΣ» ἀπαντᾶ διὰ θετικῶν ἀντιπροτάσεων καὶ ταυτοχρόνως δημοσιεύει, διὰ τοῦ Προέδρου του κ. Ἁγιορείτη, στὴν «Φωνὴ τοῦ Λιβισίου καὶ τῆς Μάκρης»: α) Τὰ πρακτικὰ τῆς κοινῆς συσκέψεως ποὺ εἶχε γίνει στὸ σπίτι τοῦ κ. Ἁγιορείτη. β) Αὐτούσιον τὸ ἔγγραφον μὲ τοὺς ὅρους τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ». γ) Τὰς ἐπὶ τῶν ὅρων αὐτῶν παρατηρήσεις του καὶ δ) τὰς ἰδικάς του ἀντιπροτάσεις.

Ἐπὶ τῶν ἀντιπροτάσεών του αὐτῶν ὁ «ΓΛΑΥΚΟΣ» ματαίως περιμένει ἀκόμη ἀπάντησιν. Ἡ ἀπάντησις δὲν ἦλθε ποτὲ ἀπὸ τὴν «ΤΕΛΜΗΣΣΟΝ».

3. — Ὁ Πρόεδρος τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» κ. Μιχαὴλ Σαράφης πρὸ τῆς καταστάσεως αὐτῆς ὑποβάλλει τὴν παραίτησίν του. Ἡ ἐφημερὶς τοῦ «ΓΛΑΥΚΟΥ» «Η ΦΩΝΗ» δημοσιεύει ὁλόκληρον τὴν ἐπιστολὴν τῆς παραιτήσεώς του. Ἡ ἐφημερὶς τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» «ΜΑΚΡΗ» δὲν τὴν δημοσιεύει. Ἀντὶ δὲ νὰ προσέξουν περισσότερον τὸ πνεῦμα τῆς ἐπιστολῆς τοῦ κ. Σαράφη τὸν κατηγοροῦν, εἰς τὰς ἰδιαιτέρας των συνομιλίας, ὅτι........ τοὺς ἐπρόδωσεν!!!

4. — Περνᾷ ὁ καιρός. Ἡ ἀξίωσις τῶν Πατριωτῶν μας διὰ τὴν Ἕνωσιν γίνεται πλέον ἐπιτακτική. — Βάζουμε ὅλοι νερὸ στὸ κρασί μας.

Καὶ τώρα ἔρχομαι σ' αὐτὰ ποὺ γράφει ὁ φίλος κ. «Μακρηνὸς» στὴν «ΜΑΚΡΗ»:

Ὁ κ. «Μακρηνὸς» μὲ ἐπισκέπτεται στὸ Γραφεῖον μου. Ἔπειτα ἀπὸ τὴν τακτοποίησιν ὡρισμένων προσωπικῶν μας ζητημάτων, ποὺ δὲν ἐνδιαφέρουν γενικώτερα, ἀναγνωρίζουμε ἀμφότεροι τὴν ἀνάγκη τῆς ἑνώσεως τῶν δύο Συλλόγων καὶ ἀλληλοϋποσχόμεθα νὰ ἐργασθῶμεν διὰ τὴν ἐπίτευξίν της.

Ἐπειδὴ ὁ ὑποφαινόμενος δὲν ἔχει καμμιὰ ὑπεύθυνη θέση καὶ ἁρμοδιότητα, ξεκαθαρίζει ὅτι σὰν «ἄτομο» θὰ ἐργασθῇ γιὰ τὸ ζήτημα αὐτό. Καὶ γιὰ νὰ προλάβω καὶ τὰς τυχὸν παρανοήσεις στέλλω ἕνα γράμμα, μὲ ἕνα ἔγκλειστο σημείωμα, ὅπου διαλαμβάνω τὰς ἀπόψεις μου διὰ νὰ μπορέσῃ νὰ γίνῃ ἡ ἕνωσις τὸ ταχύτερον. Νὰ τὸ γράμμα καὶ αἱ ἀπόψεις μου τὰ ὁποῖα ἔστειλα τότε:

18η Νοεμβρίου 1958

Ἀγαπητὲ κ. Πετρόγλου,

Ἐν συνεχείᾳ τῶν προφορικῶν συνομιλιῶν μας, ἂς ἀμφότεροι διεξαγάγομεν ὡς ἁπλοῖ Μακρηνολιβισιανοὶ καὶ ἄνευ ἐπισήμου τινὸς ἰδιότητος ἢ ἐξουσιοδοτήσεως σᾶς στέλλω τὸ ἔγκλειστον σημείωμα, περιλαμβάνον τοὺς βασικοὺς ὅρους, κάτω ἀπὸ τοὺς ὁποίους θὰ γινόταν ἡ ποθουμένη ἀμφοτέρωθεν ἕνωσις τῶν δύο Συλλόγων μας.

Τὰ ζητήματα τῆς τυπικῆς διαδικασίας τὰ παραλείπω γιατὶ αὐτὰ δὲν μποροῦν νὰ μᾶς χωρίσουν.

Νοεῖται οἴκοθεν ὅτι προσωπικῶς ἐγὼ δεσμεύομαι ἀπὸ αὐτὰ ποὺ προτείνω καὶ ὅτι ἀναλαμβάνω τὴν ὑποχρέωσιν νὰ ἐργασθῶ γιὰ τὴν τήρησιν καὶ ἐφαρμογήν των.

Μὲ εἰλικρινῆ αἰσθήματα

ΣΗΜΕΙΩΜΑ
ΕΠΙ ΤΗΣ ΣΥΧΩΝΕΥΣΕΩΣ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ ΜΑΣ

1. — Πρὸς ἀποφυγὴν νέων δαπανῶν καὶ ταυτοχρόνως πρὸς ἐπίσπευσιν, νὰ μείνῃ ὁ Σύλλογος «Τελμησσὸς» καὶ τὸ Καταστατικόν του, τροποποιουμένης μόνον τῆς ἐπωνυμίας ὡς ἑξῆς: «Ἕνωσις τῶν ἁπανταχοῦ Μακρηνῶν καὶ Λιβισιανῶν «ΓΛΑΥΚΟΣ - ΤΕΛΜΗΣΣΟΣ» καὶ μὲ ἐλαφρὰς τροποποιήσεις τοῦ καταστατικοῦ του, ὅπου ὑπάρχει ἀνάγκη, πρὸς εὐχέρανσιν τῶν σκοπῶν μας.

2. — Ἐφημερὶς τοῦ νέου Συλλόγου θὰ εἶναι ἡ «Φωνή», τροποποιουμένης ὅμως τῆς ἐπωνυμίας της ὥστε νὰ φαίνεται ὅτι περιλαμβάνει καὶ τὴν Μάκρην δηλαδὴ ἀντὶ «Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΙΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ» νὰ γίνῃ «ΦΩΝΗ ΜΑΚΡΗΣ ΚΑΙ ΛΙΒΙΣΙΟΥ».

3. — Νὰ γίνῃ μιὰ Προσωρινὴ Ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν Προεδρείαν τοῦ αἰδεσιμωτάτου κ. Πετρίδη καὶ μέλη ἐξ ἀμφοτέρων τῶν Συλλόγων μας μὲ ἀποστολὴν νὰ παρακολουθήσῃ τὴν γοργὴν ἐκτέλεσιν τῶν ἀπαιτουμένων διατυπώσεων (ἔγκρισις τροποποιήσεων Καταστατικοῦ κλπ.) καὶ τὸν προσδιορισμὸν ἡμερομηνίας συγκλήσεως ἐκτάκτου Γεν. Συνελεύσεως πρὸς ἀνάδειξιν ὁριστικοῦ Δ. Συμβουλίου.

4. — Τὸ ὁριστικὸν Δ. Συμβούλιον τοῦ νέου Συλλόγου νὰ εἶναι πολυμελὲς (12—15) ὥστε νὰ περιληφθοῦν σ' αὐτό, εἰ δυνατόν, ὅλα τὰ μέλη τῶν νῦν Διοικ. Συμβουλίων ἀμφοτέρων τῶν Συλλόγων.

Τοιουτοτρόπως θὰ φαίνεται καταφανέστερα ἡ ἐνσάρκωσις στὸν Ν. Σύλλογον τῆς ἐπελθούσης Ἑνώσεως.

Αὐτὰ ὅλα, ὄχι τὸ γράμμα μου τὰ δημοσιεύει ὡς πληροφορίας τοῦ διὰ τὴν πορείαν τῶν συνεννοήσεων διὰ τὴν ἕνωσιν εἰς τὴν «Μάκρη» ὁ κ. «Μακρηνός», ὅπου μάλιστα ὁ ἴδιος ὁ κ. «Μακρηνὸς» ξεκαθαρίζει ὀρθῶς ὅτι ὡς «ἄτομα» συνωμιλήσαμεν καὶ ὄχι ὡς ἐκπρόσωποι τῶν Συλλόγων. (Βλέπε φύλλον «ΜΑΚΡΗΣ» ὑπ' ἀριθ. 21 σελὶς 4η στήλη 3η — στίχος 12ος). Τοσοῦτο μᾶλλον καθόσον ἐγὼ τοὐλάχιστον, ὡς προεῖπον, οὐδεμίαν θέσιν ἢ ἁρμοδιότητα εἶχα ἢ ἔχω νὰ μιλῶ ἐξ ὀνόματος τοῦ Συλλόγου μας «ΓΛΑΥΚΟΥ».

Ἐν τούτοις τώρα ὁ ἴδιος κ. «Μακρηνὸς» στὸ τελευταῖον φύλλον τῆς «ΜΑΚΡΗΣ» (τοῦ Μαρτίου), γράφει γιὰ μένα ὑπὸ τὸν ὑπότιτλον «Ἔλλειψις σοβαρότητος» τὰ ἑξῆς «....... Εἶναι σοβαρὸν νὰ ἐμφανίζεται κάποιος ὡς ἐκπρόσωπος ἑνὸς Συλλόγου, ... κ.λ.π.» Μὲ παρουσιάζει δηλαδή, ὡς ἐκπρόσωπον τοῦ Συλλόγου μας!

Διατὶ ἄραγε αὐτὴ ἡ παραποίησις τῆς ἀληθείας κ. «Μακρηνέ»; Πῶς ἀφοῦ ἐγὼ συνωμίλησα μαζί σας ὡς «ἄτομον» καὶ αὐτὸ τὸ ἀναφέρατε καὶ σεῖς ὁ ἴδιος στὸ προηγούμενο φύλλον τῆς «ΜΑΚΡΗΣ», πῶς τώρα μὲ παρουσιάζετε ἀνακριβῶς, ὡς ἐκπρόσωπον τοῦ Συλλόγου «ΓΛΑΥΚΟΣ»;

Μήπως αὐτὸ βοηθεῖ τὴν Ἕνωσίν μας;

Παρακάτω:

Στὸ γράμμα μου αὐτὸ τὸ ἀνωτέρω δημοσιευόμενον ὁ κ. «Μακρηνὸς» ἀπήντησε προφορικῶς, ὅτι οἱ τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» δὲν δέχονται νὰ μείνῃ ἡ ἐφημερίδα μὲ τὸν τίτλον «Ἡ φωνὴ τοῦ Λιβισίου καὶ τῆς Μάκρης». Καὶ ἐπομένως ἀπορρίπτονται αἱ προτάσεις μου. Δικαίωμά τους αὐτό. Ἀλλ' ἀφοῦ οἱ κ.κ. τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» δὲν δέχθησαν τὴν πρότασίν μου αὐτήν, πῶς τώρα, κ. «Μακρηνέ», κατηγορεῖτε ἐμὲ ὅτι τάχα: (ἀντιγράφω ἀπὸ τὴν «ΜΑΚΡΗ» ἐπὶ λέξει): «Εἶναι σοβαρόν..... μόλις τὰ πράγματα ἔφθασαν στὸ τέρμα των νὰ ἀποκαλύπτῃ (ἐννοεῖ ἐμένα) ὅτι δὲν ἦτο ἐξουσιοδοτημένος καὶ νὰ νίπτῃ τὰς χεῖρας του;

Ἀλλὰ δι' ὄνομα τοῦ Θεοῦ κ. «Μακρηνέ»!

Μήπως ἐδέχθητε τὰς προτάσεις μου σεῖς καὶ τὸ Συμβούλιον τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» καὶ ἐν τούτοις ἐγὼ «ἔνιψα τὰς χεῖρας μου»; Σεῖς τὰς ἀπερρίψατε, ὡς μοῦ εἴπατε σεῖς ὁ ἴδιος. Ἂν πάλιν τὰς δέχεσθε ἔστω καὶ τώρα ἀκόμη, πῆτέ μου το καὶ ἐγὼ σᾶς ὑπόσχομαι νὰ μὴ «νίψω τὰς χεῖρας μου».

Διατί ὅμως συνεχίζετε αὐτὴν τὴν τακτικὴν τῆς παραποιήσεως τῆς ἀληθείας; Ξαναρωτῶ: Πιστεύσ τε ὅτι ἡ τακτικὴ αὐτὴ ὑποβοηθεῖ τὴν Ἕνωσιν;

5. — Γράφετε παρακάτω στὴν τελευταία «ΜΑΚΡΗ» (ἀντιγράφω ἐπὶ λέξει):

«Ἢ μήπως εἶναι σοβαρὸν μετὰ ἀπὸ αὐτὸν νὰ ἐμφανίζεται ἄλλος... κ.λ.π.».

Νομίζετε κ. Πετρόγλου, ὅτι εἶναι σωστὸ νὰ γράφετε μ' αὐτὸ τὸ ὕφος γιὰ τοὺς Πατριώτας σας; Ποῖοι εἶναι αὐτὸς καὶ ὁ ἄλλος; Τί εἶναι αὐτὲς οἱ λέξεις ποὺ χρησιμοποιεῖτε; καὶ τί θέσιν ἔχουν ὅταν μιλᾶτε γιὰ κυρίους καὶ μάλιστα Πατριώτας σας; Ἂν νομίζετε ὅτι αὐτὸ εἶναι σωστό, συνεχίσατέ το.

6. — Εἶναι πράγματι ἀληθὲς ὅτι ἀφοῦ σεῖς δὲν δεχθήκατε τὰς ἰδικάς μου προτάσεις ὁ κ. Κων. Κοφτερὸς (αὐτὸς εἶναι ὁ ἄλλος) ἐν τῇ ζωηρᾷ ἐπιθυμίᾳ του νὰ ἐπιτευχθῇ ἡ Ἕνωσις, συνεφώνησε προσωπικῶς μαζί σας ἐπὶ τῶν ὅρων τῆς Ἑνώσεως. Καὶ ὁ κ. Κοφτερὸς συνεπὴς ἀπολύτως εἰς ὅ,τι εἶπεν προεκάλεσεν, ἐν συνεχείᾳ, κοινὴν συνεδρίασιν τοῦ Κεντρικοῦ Συμβουλίου τοῦ «ΓΛΑΥΚΟΥ» καὶ τοῦ Συμβουλίου τοῦ Παραρτήματος Ἀθηνῶν καὶ ἔθεσε τοὺς ὅρους αὐτοὺς ὑπ' ὄψιν ὅλων τῶν συμβούλων. Στὴν κοινὴν αὐτὴν Συνεδρίασιν ἐγὼ δὲν παρέστην, διότι ὅπως εἶπα δὲν εἶμαι Σύμβουλος οὔτε στὸ Κεντρικὸν οὔτε στὸ Παράρτημα. Τὰ δύο ὡς ἄνω Συμβούλια μετὰ μακρὰν συζήτησιν κατέληξαν εἰς τὴν ἀπόφασιν ὅπως, ἀφοῦ δὲν ὑπάρχει τρόπος νὰ συμφωνήσωμεν στὰς ὀνομασίας τοῦ Συλλόγου καὶ τῆς ἐφημερίδος διὰ νὰ διευκολυνθῇ ἡ Ἕνωσις καὶ νὰ ἀρθοῦν οἱ ἀντιρρήσεις, νὰ γίνῃ νέος Σύλλογος, ποὺ ὁ τίτλος του νὰ μὴν ἔχῃ καμμίαν σχέσιν μὲ τοὺς δυὸ ὑπάρχοντας, στὸν ὁποῖον καὶ νὰ συγχωνευθοῦν οἱ ὑπάρχοντες Σύλλογοι. Καὶ νὰ βγῇ καὶ νέα ἐφημερὶς μὲ νέον τίτλον καὶ νὰ πάψουν ἐκδιδόμεναι αἱ δύο ἐφημερίδες, ὥστε νὰ λείψουν ἔτσι ὅλαι αἱ διαφωνίαι μεταξύ μας. Ὁ κ. Κοφτερός, συνεπὴς πρὸς ὅσα μαζί σας συνεφώνησε, ἐμειοψήφισε καὶ διετύπωσε τὴν διαφωνίαν του. Ὑπετάγη ὅμως βεβαίως εἰς τὴν ἀπόφασιν τῆς πλειοψηφίας. Ἰδοὺ τώρα τὸ πλῆρες κείμενον τοῦ σημειώματος τῶν ἀπόψεων τῶν δύο Συμβουλίων ποὺ σᾶς ἔστειλαν:

ΠΡΑΚΤΙΚΟΝ

κοινῆς συνεδριάσεως τῶν διοικητικῶν συμβουλίων τοῦ ἐν Πειραιεῖ Συλλόγου «Γλαῦκος» καὶ τοῦ ἐν Ἀθήναις παραρτήματος αὐτοῦ.

Ἐν Ἀθήναις σήμερον τὴν 30ὴν τοῦ μηνὸς Δεκεμβρίου 1958 συνῆλθον τὰ ἄνω διοικητικὰ συμβούλια εἰς τὰ ἐπὶ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 76 γραφεῖα τοῦ παραρτήματος.

Παρόντες: 1) Βασ. Ἁγιορείτης, 2) Β. Τσακίρης 3) Β. Παπαγιάννης, 4) Δ. Ζαμπάκη, 5) Κ. Κοφτερός, 6) Μ. Χατζηκωνσταντίνου, 7) Ἀν. Γεωργαλίδου 8) Μ. Θεοδοσιάδης, 9) Ρ. Βελισσαρίου, 10) Ε. Δουλῆ καὶ 11) Γ. Παναγῆς.

Μετὰ διαλογικὴν συζήτησιν ὁμοφώνως ἀπεφασίσθη νὰ ἀκολουθηθῇ ἡ ἑξῆς εὐθεῖα διαδικασία διὰ τὴν Ἕνωσιν τῶν δύο Συλλόγων:

1) Παραίτησις ἀμφοτέρων τῶν Συμβουλίων.

2) Ἐκλογὴ δι' ὑποδείξεως ἑκατέρωθεν τετραμελοῦς προσωρινῆς ἐπιτροπῆς, ἀποκλειομένων τῶν ἤδη καὶ τῶν διατελεσάντων συμβούλων, διὰ τὴν σύνταξιν τοῦ καταστατικοῦ, ἔγκρισιν καὶ διεξαγωγὴν ἀρχαιρεσιῶν.

3) Σύγχρονος συνέλευσις τῶν δύο συλλόγων καὶ αὐτοδιάλυσις ἐπὶ τῷ σκοπῷ τῆς συγχωνεύσεως.

4) Τίτλος τοῦ νέου σωματείου ἐκτὸς «Γλαύκου» καὶ «Τελμησσοῦ».

5) Διακοπὴ ἐκδόσεως τῶν ἐφημερίδων ἑκατέρωθεν καὶ παραίτησις τῶν δικαιούχων ἀπὸ τῶν τίτλων.

6) Ἔκδοσις νέας ἐφημερίδος μὲ τίτλον ἄσχετον πρὸς τοὺς ὑφισταμένους, ἀποφάσει τοῦ νέου διοικητικοῦ συμβουλίου.

7) Ἡ νέα ἐφημερὶς θὰ εἶναι ἰδιοκτησία τοῦ νέου συλλόγου.

Ἐφ' ᾧ συνετάγη τὸ παρὸν πρακτικόν.

Ὅπως βλέπετε μὲ τὰς προτάσεις τοῦ σημειώματος αὐτοῦ λύονται πλέον ὅλαι αἱ διαφοραὶ μεταξὺ τῶν δύο Σωματείων. Καὶ δὲν ἠμπορεῖ νὰ ὑπάρξουν διαφωνίαι, διότι πρόκειται περὶ νέας ὀνομασίας τοῦ Συλλόγου καὶ νέου τίτλου τῆς ἐφημερίδος.

Τὸ σημείωμα αὐτὸ ἀνέθεσαν εἰς τὸν Ἀντιπρόεδρον τοῦ «ΓΛΑΥΚΟΥ» Συμβολαιογράφον πατριώτην μας κ. Τσακίρην νὰ σᾶς τὸ φέρῃ ὁ ἴδιος προσωπικῶς. Ὁ κ. Τσακίρης ὄντως σᾶς τὸ ἔφερε προσωπικῶς ὁ ἴδιος εἰς τὸ Γραφεῖον σας. Τὸ σημείωμα δὲ αὐτὸ φέρει τὰς ὑπογραφὰς ὅλων τῶν Συμβούλων τοῦ «ΓΛΑΥΚΟΥ», τοῦ τε Κεντρικοῦ καὶ τοῦ Παραρτήματος. Εἶναι λοιπὸν ἐπισημότατον.

Ἐν τούτοις ἕως σήμερον σεῖς, καὶ ἐννοῶ καὶ σᾶς τὸν ἴδιον καὶ τοὺς λοιποὺς κ. κ. Συμβούλους τῆς «ΤΕΛΜΗΣΣΟΥ» δὲν ἀπαντήσατε ἀκόμη ἐπὶ τοῦ σημειώματος.

Διατί ἄραγε; Ἂν διαφωνῆτε, διατί δὲν καθορίζετε ποῦ καὶ διὰ ποῖον λόγον διαφωνεῖτε; Ἂν πάλιν δὲν διαφωνεῖτε ἀλλὰ συμφωνεῖτε, τότε διατὶ δὲν ἀπαντήσατε καταφατικῶς γιὰ νὰ τελειώνωμεν;

7. — Ἐπὶ τῆς ἐλεύσεώς σας εἰς τὸ κόψιμον τῆς πίττας τοῦ Συλλόγου μας.— Ἦτο πράγματι πολὺ εὐγενικὸν καὶ πατριωτικὸν ἐκ μέρους σας νὰ δεχθῆτε τὴν πρόσκλησίν μας καὶ νὰ ἔλθετε εἰς τὴν ἑορτή μας ἐκείνην. Πιστεύω ὅμως καὶ πρέπει νὰ ὁμολογήσητε καὶ σεῖς ὅτι καὶ ἡμεῖς σᾶς ἐδεχθήκαμεν μὲ ἐξαιρετικὸν ἐνθουσιασμὸν καὶ μὲ ἐκδηλώσεις εἰλικρινοῦς Πατριωτικῆς ἀγάπης. Παρακαλῶ δὲ νὰ πιστεύσητε ὅτι μόλις θὰ ἔχετε καὶ σεῖς μίαν οἱανδήποτε ἐκδήλωσιν καὶ μᾶς καλέσητε, ἀμέσως καὶ μὲ ἀπόλυτον προθυμίαν καὶ μεγάλην χαρὰν θὰ ἔλθωμεν καὶ ἡμεῖς νὰ συμμετάσχωμεν στὴν ἐκδήλωσίν σας.

8. — Ἐπὶ τῶν τελευταίων γραφομένων σας στὴ «ΜΑΚΡΗ» σχετικῶς μὲ τὸν χορὸν ὅτι δὲν ἐκάμαμεν ἀπὸ κοινοῦ τὸν χορὸν ἐνῷ δῆθεν ἔτσι εἴχαμεν συμφωνήσει μεταξύ μας, σεῖς καὶ ἐγώ, νομίζω ὅτι μετὰ τὰς ἐξηγήσεις τὰς ὁποίας μοῦ ἐδώσατε, ὅτι ἐκ προσωπικῆς σας παρανοήσεως ἐδημιουργήθη αὐτὴ ἡ ἐσφαλμένη ἀντίληψις, δὲν χρειάζεται νομίζω πλέον νὰ προσθέσω ἐγὼ τίποτε ἄλλο.

ΕΠΙΛΟΓΟΣ

Ἀγαπητὲ κ. «Μακρηνέ», καὶ ἀγαπητοὶ κ. κ. Πρόεδρε καὶ λοιποὶ Σύμβουλοι τοῦ Συλλόγου «ΤΕΛΜΗΣΣΟΣ»:

Ἀπ' ὅλα αὐτὰ βγαίνει νομίζω ὅτι δὲν μᾶς χωρίζει τίποτε τὸ σοβαρόν. Τὰ ἀμπελοχώραφά μας τάχουμε νομίζω, μοιρασμένα. Ἂς ἀφήσουμε λοιπὸν τὰ λόγια καὶ τὰς φραστικὰς ὀξύτητας. Ἂς ἑνωθῶμεν, ἂν πράγματι ἐνδιαφερώμεθα νὰ κάμωμεν κάτι καλὸν στοὺς Πατριώτας μας. Καὶ στὸ κάτω-κάτω ἂν δὲν μποροῦμε νὰ συμφωνήσωμεν στὸ ποιὸς Σύλλογος ἢ ποιὰ ἐφημερίδα ἀπ τὰς δύο θὰ πρέπει νὰ μείνῃ τότε σᾶς παρακαλῶ βρέστε σεῖς ἕνα ἄλλον τίτλον νέου Συλλόγου καὶ ἕνα ἄλλον τίτλον νέας ἐφημερίδος καὶ ἡμεῖς τὰ δεχόμεθα ἀπὸ τοῦδε, ὥστε νὰ γίνῃ κάτω ἀπὸ αὐτὰ ἡ Ἕνωσίς μας καὶ νὰ παύσωμεν νὰ εἴμεθα διηρημένοι.

Αὐτὸ ἄλλωστε εἶναι καὶ τὸ πνεῦμα τοῦ τελευταίου ἐγγράφου τοῦ Συλλόγου μας, ποὺ σᾶς ἔφερεν ὁ κ. Τσακίρης.

Νομίζω ὅτι κατόπιν καὶ τῆς προτάσεως αὐτῆς λόγια ἄλλα δὲν χρειάζονται.

Καὶ πρὸς ἐπικύρωσιν ὑποσημειοῦμαι μὲ ὅλην μου τὴν Πατριωτικὴν ἀγάπην πρὸς ὅλους σας.

ΑΝΤ. ΤΖΙΖΗΣ

ΤΟ ΝΕΟΝ ΚΟΙΝΟΤΙΚΟΝ ΣΥΜΒΟΥΛΙΟΝ Ν. ΜΑΚΡΗΣ

Οἱ νέοι Κοινοτικοὶ Σύμβουλοι ποὺ ἐπλειοψήφισαν κατὰ τὰς τελευταίας ἐκλογὰς εἰς Ν. Μάκρην εἶναι κατὰ σειρὰν ἐπιτυχίας οἱ ἑπόμενοι πατριῶται:

1) ΣΙΜΟΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
2) ΣΑΒΒΑΣ ΤΖΙΛΑΒΗΣ
3) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΜΑΓΓΙΝΑΣ
4) ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΣ ΣΕΡΓΙΟΥ
5) ΜΙΧΑΗΛ ΤΣΑΚΥΡΓΙΑΝΝΗΣ
6) ΑΝΑΣΤΑΣΙΟΣ ΙΟΡ. ΛΟΥ Ι'ΖΟΣ
7) ΓΕΩΡΓΙΟΣ ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ

Ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συγχαρητήριά μας εἰς τοὺς ἀνωτέρω πατριώτας μας καὶ τοὺς εὐχόμεθα κάθε ἐπιτυχίαν εἰς τὴν ἐκτέλεσιν τοῦ προγράμματός των.

ΕΚΔΡΟΜΗ
εἰς
ΛΕΓΡΑΙΝΑ - ΣΟΥΝΙΟΝ
10 ΜΑΙΟΥ ΚΥΡΙΑΚΗ ΤΟΥ ΘΩΜΑ

ὥρα ἀναχωρήσεως 7.30 π.μ. ἀκριβῶς.

Πρόγραμμα:

Ἀναχώρησις ὥρα 7.30 π.μ. ἀκριβῶς ἐκ τῆς ὁδοῦ Ἀκαδημίας 76 (ἔναντι Ναοῦ Ζωοδόχου Πηγῆς).

Παραμονὴ εἰς Λεγραινὰ διὰ μεσημβρινὸν φαγητόν. Τὸ ἀπόγευμα ἐπίσκεψις εἰς τὸν ναὸν τοῦ Ποσειδῶνος (Σούνιον).

Ἐπιστροφὴ διὰ τὰς Ἀθήνας ὥρα 8 μ.μ.

Τιμὴ Εἰσιτηρίου μετ' ἐπιστροφῆς δρχ. 35.

Δηλώσεις συμμετοχῆς μέχρι τῆς 6ης Μαΐου διὰ τὰς Ἀθήνας εἰς τὸν κ. Μιχ. Χατζηκωνσταντίνου τηλ. 21.451 διὰ δὲ τὸν Πειραιᾶ εἰς τὸν κ. Κωνσταντῖνον Κοφτερὸν τηλ. 474.411.

ΜΟΡΦΕΣ ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ
ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

Συνέχεια ἐκ τῆς 2ας σελίδος

μονικὴν κατάρτισιν καὶ μόρφωσιν τὴν ἔθεσε εἰς τὴν ὑπηρεσίαν τῶν συμπολιτῶν του. Ἡ εὐγένεια, ἡ ἀγαθότητα καὶ ἡ λεπτότητα του τοῦ χάρισαν τὴν ἐκτίμησιν τῶν συμπολιτῶν καὶ τὴν ἀγάπη των. Μὲ τὴν ψῆφο των τοῦ ἔδωσαν πολλὲς φορὲς τὴν εὐκαιρία νὰ χρησιμοποιήσῃ τὰ ἠθικὰ καὶ πνευματικὰ προσόντα του σὲ κοινωνικοὺς καὶ ἐθνικοὺς σκοπούς.

Ἐπὶ πολλὰ ἔτη διετέλεσε ὡς πληρεξούσιος Δικηγόρος τοῦ Δημοσίου καὶ τῶν Ἐκκλησιαστικῶν Ἀρχῶν Μάκρης καὶ Λιβισίου, ὡς Ἔφορος, ὡς Δημογέρων, Δήμαρχος Νομικὸς Σύμβουλος καὶ Δικηγόρος τῆς Διοικήσεως Μάκρης ἢ τοῦ Βιλαετίου Σμύρνης. Ἦτο κάτοχος τριῶν γλωσσῶν καὶ διαρκῶς προσέφερε τὰς ὑπηρεσίας του παντοῦ εἰς ὅλα τὰ Κοινοτικὰ καὶ Ἐθνικὰ ζητήματα.

Γιὰ μιὰ Ἐθνική του ἐνέργεια ἀπὸ τὴν ὁποίαν προέκυπτε μεγάλο κέρδος ὑπὲρ τῆς Ἐφορίας τῶν Σχολείων Μάκρης ἐπροδόθη εἰς τοὺς Ἀρχηγοὺς τοῦ Κομιτάτου. Τὸν φυλάκισαν καὶ τελικὰ τὸν ἐξώρισαν μαζὶ μὲ ἄλλους πατριώτας εἰς τὸ ἐσωτερικὸν τῆς Μ. Ἀσίας.

Ἄπειρα ἦσαν τὰ μαρτύρια ποὺ ὑπέστη μαζὶ μὲ τοὺς ἄλλους συνεξορίστους του στὴν περιπέτεια αὐτή. Μετὰ τὴν ἀνακωχὴν τοῦ 1918 ἐπέστρεψε στὴν πατρίδα. Μὰ ὄχι γιὰ πολύ. Τὸ 1921 ἔγινε ἡ μεγάλη ἐκτόπισις ὅλων τῶν ἀνδρῶν τῆς Μάκρης καὶ τοῦ Λιβισίου ἀπὸ 12 ἐτῶν καὶ ἄνω. Στὴν ἐξορία αὐτὴ τὸν ἀκολούθησε κι' ὁ δωδεκαετὴς γυιός του Γρηγόρης.

Τὸ 1922 κατέφυγε στὴν Ἑλλάδα ὅπου καὶ βρῆκε τὴν οἰκογένειά του ἡ ὁποία εἶχε προσφύγει ἐδῶ μετὰ τὴν καταστροφήν. Μετὰ ἕνα χρόνο διωρίσθηκε ὑπάλληλος τοῦ Ὑπουργείου Οἰκονομικῶν ἐνῷ ταυτόχρονα ἐξάσκουσε καὶ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου κατόπιν ἀδείας τοῦ Ὑπουργείου Δικαιοσύνης, ὡς τὸ 1934, ποὺ ἀπέθανε εἰς ἡλικίαν 67 ἐτῶν.

Εἰς τὸ Πάνθεον τῶν Ἐπιφανῶν Ἀνδρῶν τῆς Πατρίδος μας ξεχωριστὴ θέσι κρατᾷ ἀσφαλῶς καὶ ὁ ἀείμνηστος Χατζηγιάννης Κωνσταντινίδης.

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟΝ

Τὸ Παράρτημα Ἀθηνῶν τοῦ Συλλόγου «Ο ΓΛΑΥΚΟΣ» θεωρεῖ ὑποχρέωσίν του νὰ εὐχαριστήσῃ δημοσίᾳ τοὺς κάτωθι, οἱ ὁποῖοι προσέφεραν ἢ ἐνήργησαν διὰ τὴν συλλογὴν δώρων διὰ τὸ λαχεῖον τοῦ χοροῦ τῆς 3ης Μαρτίου εἰς τὸ Ἑστιατόριον Ἀβέρωφ:

ΔΙΟΝΥΣΙΟΝ ΗΛΙΑΔΗΝ, ὁ ὁποῖος προσέφερε τὰ περισσότερα ἀντικείμενα μεγάλης ἀξίας, διὰ τὰ ὁποῖα τὸν εὐχαριστοῦμεν ὅλως ἰδιαιτέρως.
ΠΛΑΤΩΝΑ ΜΟΥΣΑΙΟΝ.
ΜΑΝΟΝ ΣΤ. ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΝ.
ΚΑΛ. ΜΠΟΥΓΙΟΥΚΟΥ.
ΑΝΤΩΝΙΟΝ ΤΖΙΖΗΝ.
ΜΙΧΑΗΛ ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ.
ΚΩΝΣΤ. ΚΟΦΤΕΡΟΝ.
ΓΕΩΡΓΙΟΝ ΠΑΝΑΓΗΝ.
ΑΝΤΙΓΟΝΗΝ ΓΕΩΡΓΑΛΙΔΟΥ.
ΧΡΥΣΟΥΛΑΝ ΤΖΙΖΗ - ΒΡΑΤΣΟΥ.
ΜΙΧ. ΘΕΟΔΟΣΙΑΔΗΝ.
ΕΛΕΝΗΝ ΔΟΥΛΗ.

Χάρις εἰς τὰς προσπαθείας τῶν ἀνωτέρω ἔγινε δυνατὴ ἡ ὀργάνωσις τοῦ λαχείου καὶ ἡ ἐπιτυχία τοῦ χοροῦ.

Τὸ Παράρτημα Ἀθηνῶν διὰ τῆς ἐφημερίδος του ἐκφράζει καὶ πάλιν εἰς τοὺς ἀνωτέρω τὰς θερμὰς εὐχαριστίας του.

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ

ΚΥΡΙΑΚΟΝ ΛΑΖΑΡΙΔΗΝ, Μελβούρνην Αὐστραλίας: Ἐλάβομεν τετρακοσίας εἴκοσι δραχμὰς τὰς ὁποίας μᾶς ἀπεστείλατε μέσῳ τῶν ἐνταῦθα συγγενῶν σας. Μαζὶ μὲ τοὺς θερμοὺς χαιρετισμούς μας δεχθῆτε καὶ τὰς εὐχαριστίας μας διὰ τὴν συμπαράστασίν σας.

Κ. ΙΑΚΩΒΟΥ, Ἔδεσσα: Εὐχαριστοῦμεν διὰ τὴν συνδρομήν σας δευτέρου ἔτους, τὴν ὁποίαν ἐλάβομεν δι' ἐπιταγῆς. Τὸ ἐνδιαφέρον σας μᾶς συγκινεῖ ἰδιαιτέρως.

ΑΝΑΣΤ. ΓΙΑΝΝΑΡΑΝ, Ρόδον: Ἐλάβομεν τὴν ἐπιταγήν σας καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμε θερμὰ διὰ τὴν συνδρομήν σας.

ΜΑΡΙΑΝ ΚΑΘΑΡΟΠΟΥΛΟΥ, Θεσ)νίκην: Ἐλάβομεν τὴν συνδρομήν σας δύο ἐτῶν καὶ σᾶς εὐχαριστοῦμεν θερμῶς.

Δ. ΚΑΡΑΠΙΩΡΓΗΝ, Θεσ)νίκη: Εὐχαριστοῦμεν θερμὰ διὰ τὴν συνδρομήν σας δευτέρου ἔτους τὴν ὁποίαν ἐλάβαμεν δι' ἐπιταγῆς.

Ἐπίσης ἐλήφθησαν αἱ κάτωθι συνδρομαί:

Τούλα Βαΐντιρλῆ Δρχ. 60, Βέρα Νάσκου δρχ. 60, Μαρίκα Μουσαίου δρχ. 60, Τάσος Καρακάσης δραχ. 35, Β. Βακαλόπουλος δρχ. 35, Μ. Κυπραῖος δρχ. 60, Ἀντ. Σεβαστόπουλος δρχ. 60, Εἰρ. Καχραμανίδου δρχ. 60, Εὐαγγ. Λάρρου δρχ. 60, Καλλιόπη Μπουγιούκου δραχ. 60 (διὰ δεύτερον ἔτος), Πέπη Καρρᾶ δρχ. 60 (διὰ δεύτερον ἔτος).

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Συνέχεια ἐκ τῆς 3ης σελίδος

δρόμος ἦταν σὲ ἄθλια κατάσταση.-

Παρεκάλεσα λοιπὸν τὸν Ἀντώνη Χατζησταματίου καὶ αὐτὸς κατώρθωσε νὰ μᾶς πάρῃ φορτηγὰ αὐτοκίνητα ἀπὸ τὸν Ὀργανισμὸ Αὐτοκινήτων καὶ μὲ αὐτὰ μεταφέραμε δωρεὰν ὅλους τοὺς πρὸς ἀποκατάστασιν πατριώτας μας ὅσοι ἦταν ἕτοιμοι νὰ πᾶνε τότε ἀμέσως. Ἡ ἡμερομηνία ποὺ πήγαμε ἦταν ἡ 6η Νοεμβρίου 1923.

Ἐν τῷ μεταξὺ εἶχα φροντίσει καὶ πήραμε δωρεὰν καὶ ἀντίσκηνα ἀπὸ ἕνα Ὀργανισμὸν ποὺ λειτουργοῦσε τότε, Τὸ Ταμεῖον Περιθάλψεως Προσφύγων, τὰ ὁποῖα ἐστείλαμε μὲ τὰ ἴδια αὐτοκίνητα στὴ Ξυλοκέριζα γιὰ προσωρινὴ στέγαση.

Ἐν τῷ συνόλῳ πήγαμε τότε στὴ Ν. Μάκρη μέσα σ' ἕνα μῆνα περίπου 72 οἰκογένειες. Αὐτὲς ἐστεγάσθησαν ἢ κατεσκήνωσαν γύρω ἀπὸ σπίτια τοῦ παλαιοῦ ἀμπελιοῦ καὶ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ἁγίου Κωνσταντίνου καὶ μερικὲς 15—20 στὸ Μετόχι.-

Ἔστησε δὲ καὶ τὸ πρῶτο καφενεῖο του ὁ Ἀντώνης Χατζηελένης ὁ (Κουτσὸς) σ' ἕνα καλύβι μπροστὰ στὴν ἐκκλησίαν.-

Τὸ ποιὲς οἰκογένειες θὰ γράφαμε στὸν κατάλογο γιὰ νὰ ἀποκατασταθοῦν τὸ καθώριζε μιὰ ἐπιτροπὴ ὑπὸ τὴν προεδρίαν μου. Σ' αὐτὴν πέρνανε μέρος ὁ Ἀν. Μόσχου καὶ ὁ Δαμιανὸς Δαμιανοῦ καὶ ἄλλα πρόσωπα συμβουλευτικά. Ἔχω ἀκόμη τὰ πρακτικὰ τῆς ἐπιτροπῆς μὲ τὶς ὑπογραφὲς τῶν ἀνωτέρω.

Θυμᾶμαι μάλιστα ὅτι τότε μᾶς ἦλθε ἡ εἴδηση ὅτι ὁ Ἰωάν. Βαζάνας, ποὺ ἔμενε στὴ Τζιὰ ἔκοψε τὸ χέρι του μὲ δυναμίτη.

Καὶ ἀμέσως εἶπα καὶ τὸν γράψαμε στοὺς ἀποκατασταθέντας καὶ τὸν εἰδοποιήσαμε νὰ ἔλθῃ.

Ἡ μορφὴ τοῦ ὅλου κτήματος τότε ἦταν ἡ ἑξῆς: Ὑπῆρχε μιὰ ἀμπελοφυτεμένη ἔκταση, τὸ παληάμπελο ἐν μέρει περιμανδρωμένο ἐκτάσεων 40 περίπου στρεμμάτων. Γύρω σ' αὐτὸ ὑπῆρχαν περὶ τὰ 50 στρέματα ἐκχερσωμένα, καλλιεργούμενα.

Πίσω ἀπὸ τὴν Ἐκκλησίαν, καὶ πρὸς τὸν Μαραθῶνα δεξιὰ τοῦ Δημοσίου δρόμου (πρὸς τὴν θάλασσα) καὶ ἕως τὸν βάλτο ὑπῆρχαν περὶ τὰ 450 στρέμματα καλλιεργούμενα ἐπίσης. Ἐκεῖ ποὺ εἶναι σήμερα ἡ θέση τῶν σπιτιῶν τοῦ Συνοικισμοῦ καὶ πρὸς τὴν θάλασσα ὑπῆρχαν ἀκόμη ἄλλα 30 στρέμματα περίπου καλλιεργούμενα. Ὅλη ἡ ἄλλη ἔκτασις ἦταν μὲ θάμνους καὶ πεῦκα. Ὑπῆρχαν τέλος σ' ὅλο τὸ κτῆμα μὲ τὸ σημερινὸ κομμάτι τοῦ Φιλιππόπουλου περὶ τὰ 4.500 ἐλαιόδενδρα νερὸ ὑπῆρχε μόνο σ' ἕνα πηγάδι μπροστὰ στὰ σπίτια τοῦ παληάμπελου (στὸ Πατηγῆρι).

(Συνέχεια στὸ ἑπόμενο)

Κύριον
Πλάτωνα Μουσαῖον
Ι. Δροσοπούλου 209
ΠΕΙΡΑΙΑ

ΠΡΩΤΟΝ
ΜΟΣ ΦΥΛΛΟΥ 10

Η ΦΩΝΗ ΤΟΥ ΛΙΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ

ΑΘΗΝΑΙ
ΑΠΡΙΛΙΟΣ 1959.

ΕΚΔΙΔΕΤΑΙ ΜΕ ΤΗΝ ΦΡΟΝΤΙΔΑ ΤΟΥ ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΟΣ ΑΘΗΝΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ «Ο ΓΛΑΥΚΟΣ»

ΕΝΑΣ ΧΡΟΝΟΣ

Αὐτὲς τὶς ἡμέρες συμπληρώνουμε ἕνα χρόνο ἀπὸ τὴν ἔκδοσή μας. Μὲ χαρὰ χαιρετίζουμε τὴν πρώτη μας αὐτὴ ἐπέτειο καὶ νοιώθουμε ἱκανοποίησι ποὺ κατορθώσαμε νὰ ἐκπληρώσουμε ἀρκετὰ τὶς ἐπιδιώξεις μας.

Λυπούμεθα ποὺ ἡ ἔκδοσί μας δὲν ἔγινε μὲ ἀδιάλειπτη καὶ ἀπόλυτη συνέπεια. Εἶναι γιατὶ λίγοι ἄνθρωποι ἐργάζονται γι' αὐτὴν καὶ αὐτοὶ εἶναι τόσο πολυάσχολοι ποὺ κι' ὁ ἐλάχιστος χρόνος ποὺ διαθέτουν ἀποτελεῖ γι' αὐτοὺς μιὰ προσφορὰ ὑπέρτατης θυσίας. Ὡστόσο τὴν κάνουν μὲ τὴν προθυμία ποὺ τὴν ζεσταίνει ἡ ἐπιδίωξη ἑνὸς ἱεροῦ σκοποῦ κι' αὐτὸς εἶναι ἡ συλλογὴ καὶ διαφύλαξη κάθε εἴδους λαογραφικοῦ ὑλικοῦ τῶν χαμένων πατρίδων κι' ἡ ἐξιστόρηση τῶν παληῶν ἐθίμων κι' ὡραίων μας παραδόσεων.

Στὸ σημεῖο αὐτὸ νομίζουμε πὼς μποροῦμε νἄμαστε ὑπερήφανοι. Στὰ λίγα φύλλα τῆς ἐκδόσεώς μας συμπεριλάβαμε τόσο ὑλικὸ ἀπὸ τὴ λαογραφικὴ μας κληρονομιά, ὅσο ἦταν δυνατὸν νὰ περιλάβῃ ὁ στενός μας χῶρος. Μὲ τὶς δημοσιεύσεις μας συγκινήσαμε ὅλους τοὺς παληούς, προκαλέσαμε τὸν σεβασμὸ πρὸς τὴν πατρίδα τῆς νέας γενεᾶς καὶ τὸν θαυμασμὸ τῶν ξένων. Δείξαμε στοὺς ξένους ἀναγνῶστες μας πὼς τὸ Λιβίσι κι' ἡ Μάκρη ἦταν δυὸ ἑλληνικὲς κοινότητες μοναδικὲς κι' ἀξιοθαύμαστες ἀνάμεσα στὰ ἄλλα κέντρα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας μὲ ὑψηλὸ ἐπίπεδο μορφώσεως καὶ πολιτισμοῦ. Δείξαμε στοὺς παληοὺς καὶ στοὺς νέους πὼς ἀπὸ τὴν γωνιὰ αὐτῆς τῆς γῆς βγῆκαν ἄνθρωποι ποὺ τίμησαν τὴν πατρίδα καὶ τὸ ἔθνος σ' ὅλους τοὺς τομεῖς.

Μὰ δὲν περιοριστήκαμε μόνο στὸ παρελθόν. Δώσαμε στὴν ἐφημερίδα μας ζωντάνια καὶ παλμὸ φέρνοντας σ' ἐπαφὴ ὅλους τοὺς πατριῶτες καὶ θίγοντας τὰ σημερινὰ προβλήματα ποὺ τοὺς ἀπασχολοῦν, στὴ νέα πατρίδα.

Ὅλα αὐτὰ μᾶς γεμίζουν περηφάνεια καὶ μᾶς ἐμψυχώνουν στὴν συνέχιση τοῦ ἔργου μας. Σ' αὐτὸ ζητοῦμε καὶ τὴν συμπαράσταση ὅλων τῶν ἀναγνωστῶν μας καὶ εἴμεθα βέβαιοι ὅτι θὰ τὴν ἔχουμε.

Συνέλευσι τῶν μελῶν τῆς Ἀγροτικῆς Προσφυγικῆς Ὁμάδος «Νέα Μάκρη» ὑπὸ τὴν Προεδρία τοῦ κ. Ἀντωνίου Τζίζη τῆς 4 Ὀκτωβρίου 1925. Ἀπεφασίσθη τότε νὰ χαρίσουμε 27 ἀντίσκηνα στοὺς πρόσφυγες Μπάφι Τατοΐου, τὰ ὁποῖα παρέλαβε ὁ Πρόεδρός του Κίμ. Ρίζος.

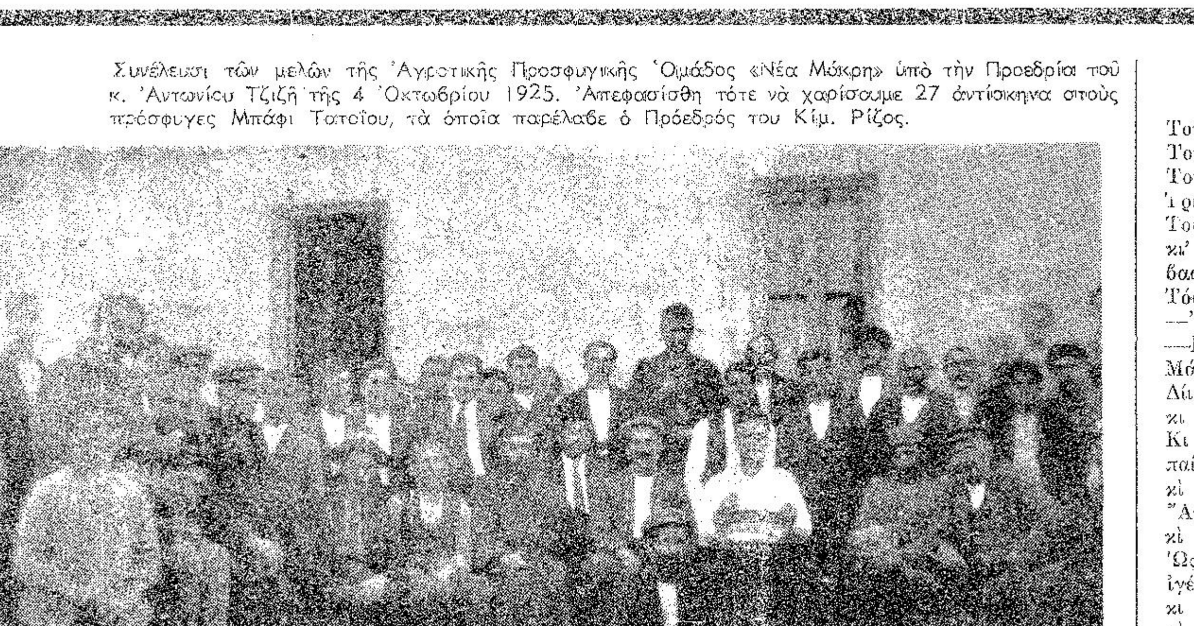

Καθήμενοι κατὰ σειρὰν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά: Νικόλαος Παπαγεωργαλᾶς, Ἐμμανουὴλ Καραγεωργίου, Δαμιανὸς Γ. Δαμιανοῦ, Ἀλέκος Τσακύρης, ἰατρός, Τουρατῆς Ἐμμεῆς, Αἰμιλιανὸς Κόκκινος, ἱερεύς, Δουλῆς, Ἰορδάνης Λουΐζου, Ἀντώνιος Τζίζης, Πρόεδρος, Ἰωάννης Βαζάνας (στὸ ἔδαφος), Ἀνδρέας Τακτατζῆς (στὸ ἔδαφος), ὑπενωμοτάρχης - σταθμάρχης Ν. Μάκρης, Ἀντώνιος Μόσχου Λουΐζου, Κίμων Ρίζος, Πρόεδρος τῆς Ἀγροτικῆς Ὁμάδος τῶν Σεβδικιοΐτῶν Μπαφίου (Μπάφι Τατοΐου).

Ὄρθιοι κατὰ σειρὰν ἐξ ἀριστερῶν πρὸς τὰ δεξιά: Ἰωάννης Ἀντωνίου Δαμιανοῦ (ὁ μικρός), Βασίλειος Κορωναῖος, Ἀντώνιος Γ. Δαμιανοῦ, Νικόλαος Παλτήσης, Ἀργύριος Τσακυργιάννης, Ἰωάννης Τσακυργιάννης (Χατζηγιάννης), Κωνσταντῖνος Γ. Δαμιανός, Κυριάκος Κόκος, Μιχαὴλ Πουρτουρλοῦς, Γεώργιος Σωτηρίου, Χαράλαμπος Ἐμμεῆς, Εὐθύμιος Χατζηγαβριήλ, Δημήτριος Καρωναῖος, Δημήτριος Κρεμάνδαλης, Γεώργιος Μιχαὴλ Δαμιανοῦ, Μόσχος Λαζάρου, Ἀνδρέας Σιτές, Κωνσταντῖνος Κουλούκουσας, Παῦλος Ἀράπης, Ἀλέξης Λεπετὲς (Λιβαθυνός), Δημήτριος Αὐγουστῆς (καφετζῆς), Μιχαὴλ Καράκουζας, Ἰωάννης Καραγιάννης, Βασίλειος Τσακυργιάννης, Ἀπόστολος Παπαποστόλου (ὁ μικρός), Δημήτριος Βαλάσης (ὁ μικρός), Θεόδωρος Αὐγουστῆς (Θαρανός), (ὁ μικρός), καὶ Γεώργιος Κόλλιας (ὁ μικρός).

Η ΜΕΤΑΠΟΛΕΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ ΤΩΝ ΜΑΚΡΗΝΟΛΙΒΙΣΙΑΝΩΝ
Ι. - Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ὑπὸ τοῦ κ. ΑΝΤ. ΤΖΙΖΗ

Προτοῦ νὰ προχωρήσουμε στὴν ἐξιστόρηση τῆς ἱδρύσεως τῆς Νέας Μάκρης νομίζουμε ὅτι ἔχουμε ὑποχρέωση νὰ ποῦμε δυὸ λόγια γιὰ τὸ φοβερὸ ἔγκλημα τῆς ἀναγκαστικῆς προσφυγοποιήσεως δυόμισυ ἑκατομμυρίων ἀνθρώπων, τοῦ Μικρασιατικοῦ δηλαδὴ ἑλληνισμοῦ.-

Στὴν ἱστορία τῆς ἀνθρωπότητος ὑπάρχουν γεγονότα, τὰ ὁποῖα βάζουν μιὰ φοβερὴ σφραγίδα στὴν ἐποχή τους. Δὲν ἀλλάζουν τὸν ροῦν τῆς ἱστορίας σὲ παγκόσμια κλίμακα. Δὲν εἶναι ὅμως δὴ κοσμοϊστορικῆς σημασίας, ὅπως θὰ λέγαμε. Ἐν τούτοις ἀφήνουν μιὰ φρικτὴ ἀνάμνηση, καὶ στιγματίζουν ἀνεξίτηλα τὸν πολιτισμὸ τῆς περιόδου κατὰ τὴν ὁποίαν συμβαίνουν καὶ μᾶς δίνουν ἕνα ἀκριβέστερο καθορισμὸ τοῦ ἠθικοῦ ἐπιπέδου στὸ ὁποῖον βρίσκονται οἱ πολιτικοκοινωνικὲς δυνάμεις ποὺ κυριαρχοῦν στὴν παγκόσμια σκηνὴ ὅταν λαμβάνουν χώραν τὰ γεγονότα αὐτά.

Ἕνα τέτοιο γεγονὸς εἶναι καὶ τὸ ξερρίζωμα τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας.-

Ἕνας πληθυσμὸς δυόμισυ περίπου ἑκατομμυρίων ψυχῶν, δεμένος μ' ἕνα τόπον ποὺ εἶχεν ἱστορίαν - ὄχι μυθολογίαν - καὶ ἀξιόλογον πολιτισμὸν τοὐλάχιστον τριῶν χιλιάδων ἐτῶν, ἐξεδιώχθηκε ἀπὸ τὴν γῆν τῶν πατέρων του, ὅπου ἄφηκε τοὺς τάφους τῶν προγόνων του, τὶς περιουσίες του καὶ ὅ,τι ἄλλο πολυτιμότερο εἶχε, χωρὶς ὁ διώκτης καθόλου νὰ ἐμποδισθῇ στὶς φρικαλεότητές του.

Ὅταν σκέπτεται κανεὶς ὅτι τὰ γεγονότα αὐτὰ ἔγιναν ὕστερα ἀπὸ ἕνα παγκόσμιο πόλεμο, ποὺ διεξήχθηκε ἐν ὀνόματι δῆθεν τῶν ἀνθρωπίνων ἐλευθεριῶν καὶ ἔπειτα ἀπὸ τὴν περίφημη διακήρυξη τῶν «14 σημείων» τοῦ Οὐΐλσωνος, ποὺ κατοχύρωναν τάχα τὶς ἐλευθερίες αὐτὲς καὶ ἐκαλοῦσαν ὁλόκληρο τὴν ἀνθρωπότητα, σὲ παγκόσμιον σταυροφορίαν, νὰ ἀγωνισθοῦν γιὰ τὴν ἐπιβολήν τους, δὲν μπορεῖ παρὰ νὰ καταλήξῃ σὲ θλιβερὰ συμπεράσματα γιὰ τὴν ἠθικὴ στάθμη τῆς ἐποχῆς μας. Οἱ νεκροὶ τοῦ πρώτου παγκοσμίου πολέμου, ποὺ ὑποτίθεται ὅτι πέσανε γιὰ τὴν στερέωση τῶν ἐλευθεριῶν αὐτῶν, ὑπολογίζονται σὲ εἰκοσιεπτὰ ἑκατομμύρια περίπου.- Ἐν τούτοις δὲν εἶχαν περάσει ἀκόμη οὔτε τέσσερα κἂν πλήρη χρόνια ἀπὸ τοὺς ἀγῶνας αὐτούς, καὶ οἱ περίφημοι «πρόμαχοι» τῶν ἐλευθεριῶν «παρίσταντο ἀπαθεῖς θεαταὶ» τοῦ φοβερωτέρου ἐγκλήματος τῆς νεωτέρας ἱστορίας. Καὶ δὲν εἶχαν καμμίαν δικαιολογίαν οἱ ἰσχυροὶ τῆς γῆς, γιὰ τὴν ἀδράνειαν ποὺ ἐπέδειξαν τότε. Διότι κατὰ τὴν ἐκτύλιξιν τοῦ δράματος δὲν ἦσαν ἀπασχολημένοι σὲ ἄλλους σοβαρωτέρους περισπασμούς. Ὁ μόνος περισπασμὸς ποὺ εἶχαν ἦσαν διπλωματικοὶ ἐλιγμοὶ καὶ ἀνταγωνισμοί των, ποὺ ἀπέβλεπαν μόνον σὲ πλουσιώτερη λαφυραγώγηση.-

Αὐτὴ ἦταν καὶ εἶναι καὶ σήμερα δυστυχῶς, ἡ ἠθικὴ στάθμη τοῦ πολιτισμοῦ μας.-

Ἡ ἱστορία ὅμως διδάσκει ὅτι ὅταν ὁ πολιτισμὸς ἑνὸς καθεστῶτος παρουσιάζει αὐτὰ τὰ φαινόμενα τῆς ἠθικῆς ἀδρανείας, αὐτὸ σημαίνει ὅτι τὸ καθεστὼς αὐτὸ τείνει πρὸς τὴν δύσιν του.

Ὁπωσδήποτε — ἔτσι συνετελέσθηκε ἡ «ἔξοδος», τὸ ξερρίζωμα δηλαδὴ τοῦ Ἑλληνισμοῦ τῆς Μ. Ἀσίας, ποὺ ἀποτελεῖ τὴν ἐπισφράγισιν τῶν διωγμῶν κατὰ τοῦ Ἑλληνικοῦ στοιχείου. Οἱ διωγμοὶ αὐτοὶ ἀρχίσανε δειλὰ —δειλά, ἀπὸ τὴν ἐποχὴ τῆς Τουρκικῆς μεταπολιτεύσεως, ἡ ὁποία σημειώνεται μὲ τὸ «χουριέτ», δηλαδὴ τὴν παροχὴν συνταγματικῶν ἐλευθεριῶν εἰς τοὺς λαοὺς τῆς Ὀθωμανικῆς αὐτοκρατορίας, τὸ 1908, καὶ ἐκορυφώθηκαν μὲ τὶς ἐξορίες, τὰ ἔκτακτα στρατοδικεῖα καὶ τὰ «ἀμα-

Συνέχεια εἰς τὴν 2α σελίδα

ΤΟ ΚΩΣΤΑΝΤΑΚΙ

Τοὺ Κουσταντάκιν τοὺ μικρὸν τοὺ μικρουκουσταντάκιν
Τοὺ Μὰν μηλιὰν ἰφύτευγιν τοὺ Μὰν γυναίκαν παίρει
Τοὺν Μὰν τοὺν ἔστελαν χαρτὶν νὰ πάει στοὺ σεφέριν.
Τριῶν μιρῶν γαμπρὸς ἤταν λουγιάζει τί νὰ κάμει!
Τοὺν μαύρουν του πιτάλαννιν ἰμπρὸς εἰς τὴν αὐλήν του,
κι' ἡ κόρη ποὺ τοὺν ἀγαπᾶ κι ὁποὺ καλὸν τοὺθ θέλει
βαστᾶ κιρὶν κὶ μπλέπει τουν πουτήριν κὶ κιρνᾶ τουν.
Τόσα ποτήρια τοὺν κιρνᾶ τόσα λόγια τοὺλ λέει.
—Ἰσὺ μισεύγεις Κουσταντῆ, κι ἰμέναν ποὺ μ' ἀφήνεις;
—Πρῶτα σ' ἀφήννουν στοὺθ θιὸν κι ὕστερα στοὺς γουννιός μου.
Μάνα μου, τὴν γυναίκαμ μου καλὰ νὰ τὴν ἰγλέπεις.
Δίι την μῆλα τοὺ πουρνὸν κίτρα τοὺ μεσημέριν,
κι εἰς τὰ νηλιουκαθίσματα στρώννι την νὰ κοιμᾶτι.
Κι ἀκόμ' ἐν ἀλάργαριν δυὸ μίλλι ἀφ' τοὺλ λιμιώναν,
παίρνει την δέκα πρόβατα κὶ δίκα προβατίνις,
κι τριὰ σκυλλιὰ λαονικὰ κι εἰς τοὺ βουνὶν τὴμ πέμπει.
Ἂν δὲγ γενοῦν τ' ἀρνιὰ 'κατὸν τὰ γίδια πιντακόσια,
κὶ τὰ σκυλλιὰ ὀδουμήνταδυὸ στοὺν κάμπουν μὴν καταίβεις.
Ὡς ἦταν καλουρρίζικη κι ἦταν κὶ κακουμοῖρα,
ἰγέννησιν τ' ἀρνὶν ἀρνὶν κι ἡ προβατίνα γίδιν,
κι ἰγένηκαν τ' ἀρνιὰ κατὸν τὰ γίδια πιντακόσια,
κὶ τὰ σκυλλιὰ ὀδουμήνταδυὸ στοὺν κάμπουν ἰκατέβην.
Λέξου τουν κὶ τοὺν Κουνσταντῆν πόρχετ' ἀπ' τοὺ σεφέριν.
Κὶ βρίσκει κὶ τὴν βόσκισσαν κι ἰπότιννιν τ' ἀρνιά της.
—Γιὰ σύρι βόσκισσα νιρὸν νὰ πιοῦ τοὺ καϋμένουν,
κι ἀπού τουδ δρόμουν τοὺν πουλλὶν εἶμου παϊλτισμένουν.
Σαράντα βουλὲς ἀνάσυριν στὰ μμάτια 'ὲν τοὺν εἶδιν.
Κι πάνου στὴν σαρανταμιὰν ἰπῆραν την τὰ δάκρυα.
—Γιὰ πέ μου πέ μου βόσκισσα τὰ δάκρυ τί σὶ παίρνουν;
Γιὰ τοὺ νιρὸν λυπήθηκες γιὰ μέναν ἰβαρέθης;
—Μηη νιρὸν λυπήθηκα μη σέναν ἰβαρέθην —
Ξένουν ἔχου στὴν ξινητειὰν κὶ λείπει στοὺ σεφέριν.
—Πέ μου τα τὰ σημάδια του ἀνίσως τοὺγ γνουρίννου.
- -Μακρὺς ἦταν σὰν τοὺ διργίν, γίσκιους σὰν τὴλ λαμπάδαν,
κι ὄμορφος σὰν τοὺν Μόσκοβουν πόκαψιν τὴν ἀρμάδαν,
κι ἔθαμ μὴν ἔχεις τὴσ σπαθιὰν ἔθα σὶ ποὺ γ' ἰκείνουν.
- Ἰψὲς βράδυ τοὺν ἔθαψα μὶ τὰ δικά μου χέρια,
κὶ νὰ τοὺ δαχτυλίδιν του γυναίκα νὰ σὶ πάρου.
—Ἔθαν καθεῖ τοὺ στόμασ σου παρὰ τοὺλ λόουν ποὔλεις.
Χύννει σβιχταγκαλλιάννει την γλυκᾶ σβιχτουφιλᾶ την.
—Καλῶς του τοὺ σουντούκιν μου τοὺ σβιχτουκλειδουμένουν
ποὺ πῆα κι ἦρτ' ἀφ' τὴσ Σουριάν, κι ἦβρα του κλειδουμένουν

Παραλλαγὴ τοῦ Ἀκριτικοῦ τραγουδιοῦ τῆς Ἀναγνώρισης τοῦ ξενητεμένου, σὲ καθαρὴ Λιβισιανὴ διάλεκτο. Μὲ τὴν ὡραία ἰδιωματικὴ ἔκφραση καὶ μὲ τὶς παραλλαγὲς τῶν στίχων του ἔχει τὴ δική του μορφὴ καὶ σημασία. Τὸ κατέγραψε ὁ ἀείμνηστος Μιχαὴλ Μουσαῖος, γύρω στὰ 1850 καὶ λέει πὼς τὸ τραγουδοῦσαν σὲ κλέφτικο σκοπό.

Ὡς τῆς ἕνεκεν ἀναφέρω ὅτι ὑπάρχει καὶ μία ἐντελῶς ἄλλη παραλλαγὴ τοῦ ἰδίου τραγουδιοῦ δημοσιευμένη στὰ 1910, στὴ ΛΑΟΓΡΑΦΙΑ, τ.Β΄, σ. 177, ἀπὸ τὸν ἀείμνηστο καθηγητὴ Ἰωσὴφ Χ. Χαριτωνίδη, φοιτητὴ τότε τῆς φιλοσοφίας.

ΚΑΛΛΙΟΠΗ ΜΠΟΥΓΙΟΥΚΟΥ-ΜΟΥΣΑΙΟΥ

ΑΠΟΣΤΑΓΜΑ ΖΩΗΣ

Ὑπάρχουν ἀνάμεσά μας συμπατριῶτες ποὺ ἀπορούν γιατὶ χρησιμοποιῶ Λιβισιανὲς ἐκφράσεις στὰ χρονογραφήματά μου, κι' ἄλλοι μάλιστα ποὺ ἀγανακτοῦν γιατὶ νομίζουν ὅτι τὸ κάνω ἀπὸ μιὰ ἔφεση νὰ καταγελάσω τὴ γλώσσα μας. Ἡ παρεξήγηση εἶναι τεράστια, ἀπίθανη καὶ στὸ δεύτερό της μέρος ἐγκληματική σχεδόν.

Ἂν χρησιμοποιῶ αὐτὲς τὶς ἐκφράσεις καὶ θλίβομαι ποὺ ξέρω τόσες λίγες καὶ μὲ τὸν τρόπο ποὺ τὶς χρησιμοποιῶ, προσπαθῶ νὰ κατασείξω τὸ ἰδιαίτερο χαρακτηριστικὸ τῆς Λιβισιανῆς ράτσας. Τὸ ἀκατάλυτό της πνεῦμα. Ἕνα χιοῦμορ ὀξύ, διαπεραστικό, σφήκας-κεντρί, καὶ ὧρες-ὧρες φτάνει τὰ ὅρια τῆς φιλοσοφικότητος. Γιὰ μένα, αὐτὴ ἡ περιγελαστικὴ διάθεση ποὺ προδίνει ἕνα ἀκατάλυτο κέφι ζωῆς, ἐξηγεῖ τὸ φαινόμενο «Λιβίσι». Τὴν μικρὴ αὐτὴ κοινότητα Ἑλλήνων ποὺ καταμεσῆς Τουρκιᾶς, κατάφερε νὰ διατηρήσῃ τὴν προσωπικότητά της (προσωπικότητα ποὺ ἀντικαθρεφτίζεται στὸ ἰδίωμά της ποὺ εἶναι μοναδικὸ σ' ὁλόκληρη τὴν Ἑλληνικὴ ἐπικράτεια) νὰ ζήσει σχεδὸν ἀνεξάρτητα, ἀμαγάριστη καὶ καθαρὰ Λιβισιανή. Οἱ Τοῦρκοι ὁλόγυρα λὲς καὶ δὲν τολμοῦσαν νὰ εἰσχωρήσουν σ' αὐτὸ τὸ μελίσσι, ποὺ ἤξερε νὰ δουλεύει, νὰ τραγουδᾷ καὶ νὰ κεντρίζει!

Στὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἑλλάδας τῆς ὑποδουλωμένης γιὰ νὰ διατηρήσεις τὴν περιουσία σου ἔπρεπε νὰ γίνεις πολιτικάντης, γιὰ νὰ σώσεις τὴ ζωή σου ραγιᾶς, καὶ γιὰ νὰ σώσεις τὴν ἀξιοπρέπειά σου ἔπρεπε νὰ πάρεις τὰ βουνά. Οἱ Λιβισιανοὶ προπάτορές μας τὰ ἔσωσαν ὅλα μένοντας στὰ σπίτια τους! Θεώρησαν τοὺς Τούρκους κατακτητὲς εἴτε σὰν ἐπισκέπτες εἴτε σὰν μετανάστες ποὺ γύρευαν δουλειά! Δὲν ξέρω πῶς θὰ τὴν χαρακτηρίζαμε αὐτὴ τὴν ἀντίσταση σήμερα. Ἐνεργητικὴ δὲν εἶναι, μὲ τὴν πολεμική της μορφή, παθητικὴ δὲν εἶναι, μὲ τὴν ἀρνητικὴ της μορφή, ἐγὼ νομίζω πὼς εἶναι χιουμοριστικὴ ἢ ἂν προτιμᾶτε, σατυρική.

Πῶς ἀναγνωρίζετε ἕνα Λιβισιανὸ ποὺ τὸν βλέπετε γιὰ πρώτη φορά; Τί εἶναι αὐτὸ τὸ κάτι ποὺ τοῦ δίνει τὴν ἰδιαίτερη προσωπικότητα, τὸ σημεῖο ἀναγνωρίσεως; Τὸ ἀμαγάριστο ἀπὸ τὴν μιὰ μεριά, καὶ κεῖνο τὸ σπάσιμο τοῦ χειλιοῦ ἢ τὸ τσάκισμα τοῦ ματιοῦ, ποὺ προδίνει τὴν ἀκατάλυτη δύναμη τοῦ σατυρικοῦ κεφιοῦ πάνω στὸ ὁποῖο ἔσπασαν ὅλες οἱ ἀλυσίδες τῆς δουλείας, οἱ ἐξορίες οἱ πίκρες οἱ ἀγωνίες. Πέρνω γιὰ πρόχειρο παράδειγμα τὴ Δέσποινα Παπαντωνίου. Οἱ ἀγῶνες της ἐνάντια στὶς κακουχίες τὰ βάσανα καὶ τὶς ἀγωνίες ἀποτυπώθηκαν πάνω στὸ κοκκαλιάρικο κορμί της, στὸ πανιασμένο δέρμα της καὶ τὰ ξεθωριασμένα μαλλιά της. Ἀλλὰ μόνο ἐκεῖ, πάνω στὸ περίβλημα. Ἀπὸ μέσα της ἀναδίνεται, στὰ μάτια καὶ τὴ φωνή, ποὺ ἐκφράζουν τὸν ἐσωτερικό της κόσμο, ὅλη ἡ Διονυσιακὴ καὶ Διογένια μαζὶ φλόγα ποὺ λέγεται «Λιβίσι» Καὶ ὁ ἀείμνηστος Δημήτριος Παπαντωνίου, κομψὸς ἱππότης πρὶν τὴν καταστροφή, κουρελὴς ἱππότης στὴν ἐξορία καὶ Ὠχρὸς Ἱππότης στὴν ἐλεύθερη καὶ βασανιστικὴ Ἑλλάδα, μὲ ἀκατάλυτο τὸ Λιβισιανὸ τσάκισμα τῶν ματιῶν.

Μὰ τί ἄλλο μπορεῖ νὰ εἶναι τὸ «Ἀιδάμαστον». Πῶς μπορεῖς νὰ μὴν καμφθῇς ὅταν χάσῃς τὸ κέφι ζωῆς καὶ τὸ χιοῦμορ σου δηλαδὴ τὴν αἰσιοδοξία σου. Τί εἶναι αὐτὸ τὸ Ἀπόσταγμα Ζωῆς ποὺ χιλιάδες χρόνια ζωῆς καὶ σκλαβιᾶς ἀντὶ νὰ ἐξαφανίσουν τὸ δυναμώνουν, ποὺ ὅσο μικραίνει σὲ ὄγκο τόσο αὐξάνει, σὲ δύναμη. Μιὰ στάλα πρᾶμα, ποὺ δίνει παλμὸ καὶ παράστημα στὰ τσακισμένα κόκκαλα, αἴγλη στὸ ὀργωμένο ἀπὸ βάσανα πρόσωπο, καὶ μιὰ ἀπίθανη λάμψη στὸ ξεψυχισμένο βλέμμα.

Αὐτὸ τὸ ἀπόσταγμα ζωῆς εἶναι ἡ μυστικὴ μαγιὰ ποὺ ἔδωσε ἀπίθανες διαστάσεις στὸ Ἑλληνικὸ θαῦμα, καὶ ποὺ ἔστησε τὸ Λιβίσι, κάστρο ἀπόρθητο χωρὶς κανόνια, κ' ἔκαμε τὸν Λιβισιανὸ νὰ ξεχωρίζει, ὅποια ροῦχα κι' ἂν φορεῖ, καὶ ὅπου καὶ νὰ βρίσκεται.

Πλούσιο εἶχαν αὐτὸ τὸ Ἀπόσταγμα Ζωῆς οἱ προπάτορές μας, κι' ἀποκρυσταλλώθηκε στὴ Λιβισιανὴ διάλεκτο. Τὴν χρησιμοποιῶ γιατὶ θέλω νὰ περισώσω ὅσο καὶ ὅπως μπορῶ αὐτὴ τὴ πολύτιμη στάλα.

Δὲν εἶναι ἡ γλῶσσα μας γιὰ γέλοια, ἀλλὰ αὐτοὶ ποὺ εἴτε δὲν τὴν νιώθουν εἴτε τὴν ντρέπονται. Αὐτοὶ ποὺ ἔχασαν τὴν πολύτιμη στάλα, τὸ Ἀπόσταγμα Ζωῆς. Αὐτοὶ ποὺ εἶναι ἕτοιμοι νὰ χαθοῦν μέσα στὸ πλῆθος τῶν ξενοφίλων καὶ ξενοδούλων. Αὐτοὶ εἶναι γιὰ γέλοια!

Πλάτων Β. Μουσαῖος

ΑΠΟ ΜΗΝΑ ΣΕ ΜΗΝΑ

ΚΑΡΝΑΒΑΛΟΣ:

Τί' νιν καλὲ ποὺ λέει ἡ Ἀντώνης μας; Μιάλους χαλασμὸς θὰ μᾶς ἔβρη ἂν χάσουμουν, λέει, τὴν σοβαρότητά μας. Ἤβραμουν την κι' ἐχάσαμουντην κιέλα.

Πρὲ Ἀντώνη, ἠσκαρφάλλωσες ποτὲ τοὺ βουνὸν μὲ σοβαρότητα καὶ χωρὶς λουλλαμάραν;

Μὰ δά! Ὅλα τὰ μεγάλα πράματα στὸν τόπο μας ἔγιναν ἀπὸ λωλούς. Τὴν σοβαρότητα καὶ τὴ λογικὴ τὴν περιμένει πάντα στὸ τέρμα τοῦ δρόμου ἡ χρυσῆ μετριότητα. Τὸ δυναμικὸ τῆς σοβαρότητος σὲ κάθε τόπο βρίσκεται σὲ ἀπόλυτη ἀναλογία μὲ τὶς δυνατότητες τοῦ τόπου. Καταπιάνομαι μὲ σοβαρότητα, σημαίνει μετρῶ τὶς δυνατότητες ποὺ ὑπάρχουν καὶ ἀνάλογα κινοῦμαι. Ὅταν διαθέτω α καὶ β, ἡ σοβαρότητα μου δὲν μοῦ ἐπιτρέπει νὰ κάνω τίποτα παραπάνω ἀπὸ α σὺν β. Κι' ὅταν διαθέτεις μόνο τσίκουδα τί παρὰ πάνω μπορεῖς νὰ φτιάξεις ἀπὸ μιὰν Κουτσοιμαειριὰν! Ὅταν ὅμως προσθέτεις λίγη λωλάδα, τότε ὅλα ἀλλάζουν μορφή, κι' ἀπ' τὰ τσίκουδα φιάχνεις καὶ κεφτέδες καὶ κέϊκ καὶ χαβιὰρ (καλὴ ὥρα ὅπως στὴν Κατοχή).

Ἡ Ἐπιτροπὴ ποὺ σκάρωσε τὶς προάλλες τὸν Καρνάβαλο τῆς Ἀθήνας, ἦταν πάρα πολὺ σοβαρή. Μέτρησε τὰ μαϊδιά της κὶ σκάρωσιν ἕναν μιτσὸν καρναβαλλάκιν. Ἂν εἶχε λίγη λωλάδα θὰ σκάρωνε ἀπὸ τὸ τίποτα ἕναν ἀπίθανο Καρνάβαλο ἀνάλογο μὲ τὸ μεγαλεῖο τῆς Ἑλληνικῆς Λόξας. Ἕναν τέτοιο Καρνάβαλο πρέπει νὰ σκαρώσουμε καὶ μεῖς καὶ ὄχι ἕνα μνημεῖο σωφροσύνης.

Εἴμαστε συμπαθέστατοι μὰ ἀπὸ τὴν στιγμὴ ποὺ θὰ γίνουμε «Σύμβουλοι» καταπίνουμε μιὰ στέκα κρεμᾶμε καὶ τρία καντάρια σὲ κάθε χέρι καὶ.... συνεδριάζουμε. Εἶναι πολὺ φυσικὸ ἡ συζήτηση νὰ μεταβληθῇ σὲ κονταρομαχία. Ποιὸς θἆναι ὁ πιὸ βαρὺς καὶ ὁ πιὸ βαρὺς γίνεται πρόεδρος.' Αὐτὸ ἔχουμε πάθει: ὑπερβολικὴ σοβαρότητα. Καὶ εἶναι γνωστὸ ὅτι ἡ αὔξησι τῆς ποσότητας μεταβάλλει τὴν ποιότητα. Ὅλα γίνονται βουνό, οἱ ἀριθμοὶ γίνουνται ἀπόλυτοι, καὶ ἡ κάθε ἰδέα ἢ πρόταση περνάει ἀπὸ τὸ μεγάλο διϋλιστήριο τῆς συνειδήσεως καὶ τοῦ ὑπουσυνείδητου κάθε συμβούλου. Καὶ ὅταν βάλουμε κάτω τ' ἀποτελέσματα τῆς διαλύσεως:

Ἔμονά μου δά' Ἐβαλάμουν φλουριὰ κὶ βγῆκαν φόλλες!

Δὲν ἔχουμε καταλάβει ὅτι μιὰ ἀπασχόληση ἔξω ἀπὸ τὴ δουλειά μας εἶναι κατ' ἐξοχὴν «πάρεργος». Χόμπυ ποὺ λένε οἱ Ἀγγλοσάξωνες. Ἐρασιτεχνικὴ ἂν προτιμᾶτε. Τὸ λέει καὶ ἡ λέξη, χρειάζεται κάποιος ἔρωτας γιὰ νὰ καταπιαστῆτε μ' αὐτὴν τὴν ἀπασχόληση, καὶ ἔρωτας χωρὶς κέφι ὁδηγεῖ κατ' εὐθεῖαν στὸ μαράζωμα καὶ τὴν αὐτοκτονία. Ἐκτὸς πιὰ κι' ἂν ὁ ἕνας ἀπὸ μᾶς ἀποφασίσει νὰ κάνει τὴν λωλάδα μας, ἐπάγγελμα. Τὸ αἰώνιο θῦμα. Ὁ ἀφανὴς στρατιώτης ποὺ θὰ κάτσει νὰ μαζέψει τὶς λωλάδες μας νὰ τὶς κάμει κιρκιλούδιν νὰ τὶς περάσει στὸ λαιμό του μὲ κείνη τὴν ἐρωτικὴ αὐταρέσκεια ποὺ συνταυτίζει τὸ ἔργο μὲ ἐρωμένη καὶ τὸ θῦμα μὲ ἐραστή. Τὸ σιωπηλὸ ἐκεῖνο ἡρωϊκὸ θῦμα ποὺ βρίσκεται στὸ θεμέλιο λίθο κάθε Ἑλληνικῆς ἰδιωτικῆς πρωτοβουλίας καὶ ἀντιστέκεται στὴν καταστροφικὴ μανία τῶν ἀπὸ καταβολῆς Ἑλληνικοῦ Βασιλείου κοσμοσωτηρίων Κυβερνήσεων.

Τὶμ ποὺ λέω δά'. Ποῦ νὰ βρεθῇ τέτοιο θῦμα στὴν πονηροπανέξυπνη ράτσα μας'. Ἔφαϊν μας ἡ Κριτικὴ κὶ μὲς τρώουμουν τοὺς ἄλλους. Καὶ μιὰ καὶ δὲν γίνεται τίποτα ἂς σκαρώσουμουν τοὐλάχιστον κανέναν μάλουν Καρναβάλλουν ἢ κανέναν μιτσὸν Καρναβαλλάκιν, μπᾶς κι ἔτσι διασώσουμε τὸ Λιβισιανό μας κέφι. Κὶ χὰν ἔχουμουν κέφιν, μπορεῖ νὰ βοηθήσουμε ὅσους λωλοὺς καταπιαστοῦν νὰ περισώσουν τὴν μοναδικὴ Λιβισιανὴ ἀξία, τὸν λαϊκὸ πνευματικό μας θησαυρό, αὐτὸν τὸν θησαυρὸ ποὺ ὅλοι θαυμάζουν ἐκτὸς ἀπὸ μερικοὺς Μακρηνοὺς ποὺ θελήσαν νὰ γίνουν «Μιάλοι» πετώντας τὶς βράκες τους καὶ διατηρώντας τὸ σκατωμένο τους βρακί.

Χάρη σὲ μιὰν «Δουλλὴν» ποὺ μάζευε τὸν λαϊκὸν μας πνευματικὸ θησαυρὸ ντράπηκαν μερικοὶ καὶ σκάρωσαν τὸν πρῶτο Σύλλογο. Μὰ δὰ δουλειά! εἶπαν ἄλλοι καὶ σκάρωσαν τὸν δεύτερο Σύλλογο. Κι' ἄρπαξαν οἱ δυὸ Σύλλογοι τὰ καζίκια κι' ἀλληλοκαζικώθηκαν. Ὅμως ἡ λωλὴ ἐξακολουθεῖ τὴ δουλειά της χωρὶς Λιβισιανὰ καζίκια. Ἂν βρεθοῦν δυο-τρεῖς λωλοὶ ἀκόμα τότε τὴ σώσαμε τὴν πνευματική μας κληρονομιά.

Καὶ τότε.... Ὅταν ἄνθρωποι μὲ ἀξία διεθνῆ, ἀπὸ τὴ Γαλλία τὴν Ἀγγλία, τὴ Γερμανία, τὴν Ἑλβετία ἀρχίσουν νὰ μιλοῦν μὲ σεβασμὸ γιὰ ΤΟ ΛΙΒΙΣΙ, τότε, ἀπὸ τὸ ὕψος τοῦ Καρναβάλου μας, κ' ὕστερα ἀπὸ τὴν πρώτη κατάπληξη θὰ φωνάξουμε ὅλοι μαζί:

-Λιβίσιον Παρίσιον!

Καὶ τότε, θ' ἀρχίσουμε νὰ μιλᾶμε μὲ σεβασμὸ γιὰ τὴ Λιβισιανὴ βράκα.

Πλάτων Β. Μουσαῖος

ΠΑΛΗΑ ΚΑΙ ΝΕΑ ΖΩΗ

ΤΟ ΛΙΒΙΣΙ

Συνέχεια ἐκ τοῦ προηγουμένου

Εἴχαμε πῆ στὸ προηγούμενο ἄρθρο μας ὅτι ἡ Ἐφοροδημογεροντία συντηροῦσε τὰ σχολεῖα καὶ τὶς ἐκκλησίες καὶ ἐπλήρωνε καὶ τοὺς μισθοὺς τῶν διδασκάλων, ἱερέων κ.λ.π. Ὡς πόρους, γιὰ νὰ ἐκπληρώση τὶς ὑποχρεώσεις της αὐτές, εἶχε τὶς δωρεές, τὰ κληροδοτήματα, τὰ δίδακτρα τῶν παιδιῶν καὶ «τὰ δικαιώματα τῆς Ἐφοροδημογεροντίας» ποὺ προήρχοντο ἀπὸ τὶς γεννήσεις, τὶς βαπτίσεις, τοὺς γάμους, τὰ διαζύγια κ.λ.π., διότι αὐτὴ καὶ ὄχι τὰ τουρκικὰ δικαστήρια ἀσκοῦσε-ἐφήρμοζε τὸ οἰκογενειακὸν δίκαιον στοὺς χριστιανούς.-

Ἀπ' αὐτὰ βλέπομεν ὅτι ἡ Ὀθωμανικὴ Αὐτοκρατορία, ὅπως λεγόταν τότε ἡ Τουρκία, δὲν ἀνακατευόταν καθόλου στὰ ζητήματα τῆς Θρησκείας, τῆς ἐκπαιδεύσεως καὶ τοῦ οἰκογενειακοῦ δικαίου. Ἀκριβῶς γι' αὐτὸ ἡ παιδεία τῶν Ἑλληνοχριστιανῶν στὴ Τουρκία βρισκόταν σὲ ἀρκετὰ ὑψηλότερο ἐπίπεδο ἀπὸ ὅτι ἦταν στὴν ἐλεύθερη Ἑλλάδα. Ἐκεῖ δὲν ὑπῆρχε ἑνιαῖο μισθολόγιο γιὰ τοὺς δασκάλους. Ὁ δάσκαλος πληρωνόταν ἀνάλογα μὲ τὴν ἀξία καὶ τὶς ἱκανότητές του. Τοὺς δασκάλους ποὺ ἔδειχναν μιὰ κάποια ἀνεπάρκεια στὴ δουλειά τους, τοὺς ἀπέλυαν. Ἔτσι τὰ παιδιά ποὺ τελειώνανε τὴν ἕκτη τάξη τῶν ἑξατάξιων ἀστικῶν σχολῶν, (δηλαδὴ τῆς δευτέρας τοῦ Ἑλληνικοῦ μὲ τὴν διαβάθμιση ποὺ εἶχαν τότε ἐδῶ τὰ σχολεῖα) εἶχαν ἐφόδια ἀπείρως περισσότερα, ἀπὸ τοὺς ἀποφοίτους τῶν ἐδῶ σχολαρχείων. Ἡ διαφορὰ αὐτὴ γινόταν πιὸ αἰσθητὴ ἰδιαίτερα στὴ γραμματικὴ καὶ τὸ συντακτικό. Ἀπὸ προσωπική μου πεῖρα ἔχω νὰ πῶ ὅτι ἐτελείωσα τὸ Γυμνάσιο στὰς Ἀθήνας χωρὶς νὰ αἰσθανθῶ καμμιὰ ἔλλειψη στὶς γνώσεις τῆς γραμματικῆς καὶ τοῦ συντακτικοῦ ποὺ εἶχα ἀποκτήσει στὸ Λιβίσι ἀπὸ τὸν δάσκαλο τὸν Κυριάκο (Τσακύρην).-

Ἐκκλησίες στὸ Λιβίσι εἴχαμε τρεῖς μεγάλες, μιὰ γιὰ τὴν κάθε μεγάλη Ἐνορεία καὶ πλῆθος ἀπὸ μικρὲς τὶς ὁποῖες θὰ ἀναφέρουμε παρακάτω.-

Στὴν «Πάνου Γειτουνιὰν» εἴχαμε τὴν ἐκκλησίαν τῶν Ταξιαρχῶν Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, «τοὺν Ταξιάρχην» ἢ «τοὺν Ἄην Μιχαήλην» ὅπως τὴ λέγαμε, στὴ «Μέση Γειτονιὰν» ἦταν ἡ ἐκκλησία τῆς Ἁγίας Ἄννας ἢ «ἡ Μέση Παναγιὰ» καὶ στὴν «Κάτου Γειτουνιάν» εἴχαμεν τὴν Παναγίαν τὴν Πυργιώτισσα ἢ «τὴν Κάτου Παναγιὰν» ὅπως τὴν λέγαμε.-

Ὅλες οἱ ἐκκλησίες εἶχαν πλούσια εἰκονογράφηση. Ὁ Ταξιάρχης καὶ ἡ Κάτω Παναγιὰ ἦταν σημαντικὰ μεγάλα καὶ ὑψηλὰ κτίρια σὲ τύπο βασιλικῆς. Οἱ δύο πλευρικοὶ τοῖχοι τους κατὰ μῆκος τῶν ἐκκλησιῶν, ἐκτὸς ἀπὸ τὰ μεγάλα παράθυρα μὲ «βιτρώ», ποὺ εἶχαν στὸ κανονικό τους ὕψος, κατέληγαν πρὸς τὴν στέγην σὲ μεγάλα τριγωνικά, πυραμοειδόσχημα παράθυρα μὲ «Βιτρὼ» ἐπίσης.- Ἡ Μέση-Παναγιά, σὲ τύπο ἐπίσης βασιλικῆς, ἦταν παλαιότερο καὶ ἁπλούστερο κτίριο, μὲ ξύλινο σκαλιστὸ τέμπλο, ἀλλά, ἐν συγκρίσει μὲ τὶς ἄλλες δύο ἐκκλησίες, πολὺ μικρότερη καὶ χαμηλότερη σὲ ὕψος.

Ὁ Ταξιάρχης ἦταν ὁ Πολιοῦχος Ἅγιος καὶ ἡ Μητρόπολις τοῦ Λιβισιοῦ. Εἶχε ἕνα εὐρύτατο περιμανδρωμένο προαύλιο, στρωμμένο μὲ ἰσομεγέθη ἄσπρα βότσαλα τῆς θαλάσσης, στερεωμένα σὲ ὑπόστρωμμα εἰδικῆς λάσπης γιὰ νὰ συγκρατοῦνται. Τέσσερες σειρὲς ἀπὸ μαῦρα βότσαλα ἐσχημάτιζον στὸ προαύλιον δυὸ διαδρόμους πλάτους δυόμισυ ἕως τριῶν μέτρων περίπου τὸν καθένα, ποὺ ἀρχίζανε ἀπὸ τὴν εἴσοδο τῆς ἐκκλησίας καὶ καταλήγανε ὁ ἕνας στὴν εἴσοδο τοῦ προαυλίου κάτω ἀπὸ τὸ κωδωναστάσιο μὲ ἔξοδο πρὸς τὴν πλατεῖα τοῦ Στούμπου καὶ ὁ ἄλλος μὲ νοτίαν κατεύθυνση, στὴν ἔξοδο ποὺ ἔβγαινε πρὸς τὸ σπίτι τοῦ Μιχάλη Ἰακώβου πατέρα τοῦ Κων)νου Ἰακώβου ποὺ εἶναι τώρα Διευθυντὴς τοῦ Ὀρφανοτροφείου στὴν Ἔδεσσα καὶ τοῦ Μιχ. Καλαφάτη.- Στὸν ἕνα, ἄς ποῦμε, διάδρομο τοῦ προαυλίου, αὐτὸν ποὺ κατευθυνόταν πρὸς τὴν κεντρικὴν εἴσοδο τοῦ κωδωνοστασίου (πρὸς τὸν Στοῦμπο δηλαδὴ) ὑπῆρχε μιὰ παράστασις καμωμένη μὲ κόκκινα βότσαλα. Ἕνας δικέφαλος ἀετὸς πάνω ἀπὸ τὰ κεφάλια τους ἕνα στέμμα καὶ κάτω ἡμερομηνία 1910.- Αὐτὴν τὴν παράσταση τὴν σχεδίασε καὶ τὴν ἐξετέλεσε ὁ Κωστῆς ὁ Κουβᾶς, ὁ Παπλωματᾶς γαμπρὸς τοῦ Χατζησωτήρη.

Μεταξὺ τῆς νοτίας αὐτῆς εἰσόδου καὶ τοῦ κωδωνοστασίου καὶ πρὸς τὸν τοῖχον ἦταν ὁ τάφος τοῦ Μιχ. Μουσαίου, τοῦ ὁποίου τὰ ὀστὰ καὶ ἡ ἐπιτάφιος πλάκα μετεκομίσθησαν ὅταν ἐστρώνετο τὸ προαύλιον μὲ τὰ βότσαλα, στὸν κῆπο ποὺ ὑπῆρχε σὰν ἕνα εἶδος ἐξέδρας, ὕψος δυὸ μέτρων περίπου - στὴ ἀνατολικὴ πλευρὰ τοῦ προαυλίου καὶ ἐτοποθετήθησαν ἐκεῖ σ' ἕνα κτιστὸν πάνω ἀπὸ τὸ ἔδαφος τάφο. Ἀπάνω στὴν μαρμάρινη ἐπιτάφιο αὐτὴ πλάκα ὑπῆρχε χαραγμένος ἕνας σταυρὸς καὶ τὸ ἔμμετρο τετράστιχο τιμητικὸ ἐπιτύμβιο :

« Ἐνταῦθα ἀναπαύεται »
« τὸ τῆς Πατρίδος κλέος »
« ὁ γηραιὸς διδάσκαλος »
« ὁ Μιχαὴλ Μουσαῖος »

Ἡ ἐπίστρωση μὲ βότσαλα τοῦ προαυλίου τοῦ Ταξιάρχη ἄρχισε στὸ 1908-1909 καὶ τελείωσε στὸ 1910. Τὰ βότσαλα τὰ μετέφεραν ὅλοι οἱ Λιβισιανοὶ μικροὶ καὶ μεγάλοι ἀπὸ τοὺς ὁρμίσκους τοῦ Βαϊοῦ τοῦ Ἀλίκυντα, τῆς Κεραμιᾶς καὶ τῆς Καλάμιας.

Ἐκεῖνο ποὺ ἦταν χαρακτηριστικὸ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Ταξιάρχη ἦταν ἡ ξακουστὴ μεγάλη καμπάνα

Συνέχεια εἰς τὴν 3η σελίδα

ΣΑΤΥΡΙΚΟ ΛΕΞΙΚΟ

ΙΚΡΙΩΜΑ : Ὅλοι μας φωνάζουμε νὰ καταργηθῆ, ἀλλὰ τὸ χρησιμοποιοῦμε ἐντατικὰ στὴ φαντασία μας. Καὶ ποιὸς δὲν περνᾶ ἀπὸ κεῖ!

—ΙΣΜΟΣ : Ἀπάνθισμα σοφίας ἢ καὶ βλακείας.

—ΙΣΜΟΙ : Ἀνώμαλα τέκνα διαφόρων τύπων, ὅπως π.χ.:

Ἐθνικισμὸς : ἀνεμογκάστρι.

Κομμουνισμός : Ἑφταμηνίτικο ἐκ πατρὸς σοσιαλεπαναστάτου καὶ μητρὸς λεσβιαζούσης.

Μηδενισμός : Τέρας ἐκ διασταυρώσεως ἐλέφαντος μετὰ ὑαλοπώλιδος.

Πατριωτισμός: Ἔκθετον εἰς ἀναζήτησιν οἰκογενειακοῦ ἀσύλου.

Σοσιαλισμός: Ἐκ πατρὸς σοσιαλεπαναστάτου καὶ μητρὸς ἄκρως δημοκρατικῆς, εὑρίσκεται ἐν συνεχῆ κυήσει λόγω ὑπερβολικῆς εὐγενείας, συνεχῶς ὑποκλινόμενον διὰ νὰ ἐξέλθουν οἱ ἀπειράριθμοι ἀδελφοί του. Ἡ γέννησις αὐτοῦ τοῦ ἐμβρύου-μαθουσάλα ἀποσχολεῖ τοὺς σοφοὺς τόσο, ὅσο καὶ ὁ τετραγωνισμὸς τοῦ κύκλου.

ΚΑΛΙΚΑΝΤΖΑΡΟΙ : Τότε, ἀερικὰ τοῦ δάσους. Τώρα, ἀεριτζῆδες τῶν πόλεων.

ΚΑΡΑΒΙΟΛΑΣ : (σάλιαγγκος) : Ὁ Ρωμιός. Ἤ μένει κλειστὸς στὸ καβούκι του καὶ ξεραίνεται τὸ σάλιο του, ἢ βγαίνει ἀπ' ἔξω, ὁπόταν καὶ τὰ σάλια του τρέχουν καὶ κέρατα βγάζει.

ΚΑΤΑΚΛΥΣΜΟΣ : Φυσικὸν φαινόμενον στὰ Ὑπουργεῖα. Ἐκδηλώνεται μὲ τὴν ὑποβολὴ μιᾶς ἁπλῆς αἰτήσεως.

ΚΑΣΙΔΑ : Καθολικὴ ἀποψίλωσις τῆς κεφαλῆς. Ὅταν εἶναι ἐξωτερικὴ τότε ὁ κασίδας εἶναι λαϊκός, ὅταν εἶναι ἐσωτερικὴ τότε εἶναι κοσμικός.

ΚΟΙΝΩΝΙΑ : Ὅταν τὸν ἑαυτό μας τὸν βλέπουμε μὲ χιλιάδες κεφάλια. Ὁ μόνος ποὺ δὲν τὴν βλέπει μὲ ἕνα μόνο, τὸ δικό του, εἶναι ὁ κάθε λογῆς σατράπης.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΗ ΘΕΣΗ : Ἀπότομος ματωμένος βράχος προσιτὸς μόνο μὲ μαγικὸ χαλί.

ΚΟΜΜΑ : Χωρίζει τὴ μιὰ φράση ἀπὸ τὴν ἄλλη, ἀλλὰ χωρίζει καὶ τὸ Ἔθνος ὁπόταν τὸ Ἔθνος μπαίνει σὲ κόμμα.

ΚΟΜΜΑΤΑΡΧΗΣ: Ὁ μόνος ποὺ δὲν χάνει ποτὲ στὶς ἐκλογές.

ΚΟΡΟΪΔΟ : Αὐτὸς ποὺ νομίζει ὅτι τὰ ξέρει ὅλα.

ΚΟΣΜΙΚΟΤΗΣ : Ὁμαδικὴ κοινωνικὴ ἐκδήλωσις ὅπου ὁ καθένας στέλνει τὰ ροῦχα του καὶ τὰ κοσμήματά του.

ΚΥΒΕΡΝΗΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ : Μπουρμπούλια.

ΚΥΝΗΓΙ : Μέσο ἀποκτήσεως παντὸς ἀγαθοῦ. Συνήθως ἐπικρατοῦν οἱ λαθροθῆρες.

ΚΥΝΗΓΟΣ : Κροτολάτρης.

ΚΥΝΗΓΟΣ ΚΕΦΑΛΩΝ : Ἐφοριακός.

ΚΥΝΙΚΟΣ : Ὅταν τὸ φίδι δαγκάνει τὸν ἑαυτό του.

ΚΩΛΟΦΩΤΙΑ : Μέσον φωτισμοῦ τῆς Ἑλληνικῆς ὑπαίθρου.

ΚΩΦΟΣ : Εὐτυχής.

ΚΩΦΑΛΑΛΟΣ : Πανευτυχής.

ΠΛΑΤΩΝ

ΜΟΡΦΕΣ ΑΞΕΧΑΣΤΕΣ

ΧΑΤΖΗΓΙΑΝΝΗΣ Κ. ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΙΔΗΣ

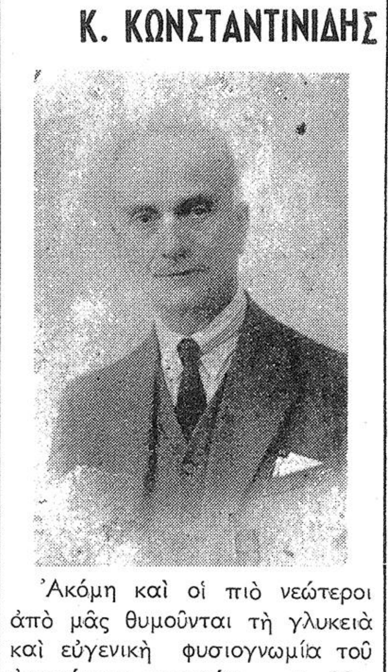

Ἀκόμη καὶ οἱ πιὸ νεώτεροι ἀπὸ μᾶς θυμοῦνται τὴ γλυκειὰ καὶ εὐγενικὴ φυσιογνωμία τοῦ ἀειμνήστου πατριώτου μας Χατζηγιάννη Κωνσταντινίδη μὲ σεβασμὸ καὶ μὲ ἀγάπη, ἂν καὶ πέρασαν τόσα χρόνια ἀπὸ τὸν θάνατό του. Οἱ μεγαλύτεροι ποὺ τὸν γνώρισαν καὶ μοιράστηκαν μαζί του κακὲς ἢ καλὲς μέρες θυμοῦνται μὲ συγκίνησι τὸν ἄνθρωπο, τὸν ἐπιστήμονα, τὸν φίλο, τὸν συγγενῆ.

Ὁ ἀείμνηστος Χατζηγιάννης ἀνῆκε σὲ μιὰ ἀπὸ τὶς καλλίτερες οἰκογένειες τοῦ Λιβισιοῦ. Γιὸς τοῦ Χ''Κωνσταντίνου καὶ τῆς Χ''Μοσχούλας Σταματίου Τουραπῆ γεννήθηκε τὸ 1863 στὴν Ἄνω Ἐνορία καὶ τὰ πρῶτα γράμματα τὰ ἔμαθε στὸ Λιβίσι. Κατόπιν ἐφοίτησε στὸ Ἑλληνικὸ Σχολεῖον τοῦ Μιχαὴλ Μουσαίου καὶ ὑπῆρξε καὶ μαθητὴς τοῦ διδασκάλου Κυριάκου Ἀλ. Τσακίρη καὶ τοῦ ἐκ Ρόδου Ἐμμανουὴλ Ἰωαννίδη.

Ἦταν ἡ ἐποχὴ ποὺ ὅλοι οἱ προύχοντες τῆς Μάκρης καὶ τοῦ Λιβισιοῦ ἔστελλαν τὰ παιδιά τους νὰ σπουδάσουν στὰς Ἀθήνας καὶ ὁ πατέρας του εἶχε στείλει ἤδη τοὺς δύο μεγαλύτερους ἀδελφούς του. Μὰ δύο κατώρθωσαν νὰ τελειώσουν τὶς σπουδὲς των λόγῳ διαφόρων οἰκογενειακῶν ἀτυχημάτων καὶ ἐπέστρεψαν στὴν πατρίδα, ὕστερα ἀπὸ μιὰ πολυδάπανη διαμονὴ ἐδῶ, καὶ ἄρχισαν νὰ ἐργάζονται στὴν ἐπιχείρηση τοῦ πατέρα των.

Ὁ νεαρὸς Χατζηγιάννης δὲν μπόρεσε νὰ ταξιδεύση τότε ὡς ἐδῶ γιὰ νὰ ἐξακολουθήσῃ τὶς σπουδές του γιατὶ τὰ ἀτυχήματα στὴν οἰκογένεια ἦταν ἀλλεπάλληλα ἀπὸ τοὺς Τούρκους οἱ ὁποῖοι τὴν κατέστρεψαν καὶ οἰκονομικά.

Ἀλλὰ ἡ ἐπιθυμία καὶ ἡ θέλησίς του ἦταν τόσο μεγάλη καὶ δυνατὴ ποὺ κατώρθωσε μὲ πολλὲς στερήσεις καὶ ταλαιπωρίες νὰ ἔρθη στὰς Ἀθήνας καὶ νὰ τελειώσῃ τὸ Γυμνάσιο. Κατόπιν ἐφοίτησε ἕνα χρόνο στὴν Νομικὴ Σχολὴ τοῦ Πανεπιστημίου Ἀθηνῶν γιατὶ αὐτὸ ἔκλεισε λόγῳ τοῦ πολέμου. Ὁ Χατζηγιάννης πῆγε τότε στὴ Γαλλία καὶ φοίτησε δύο χρόνια στὸ πανεπιστήμιο τῆς πόλεως Αἴξ-ἀν-Προβὰνς καὶ ἕνα χρόνο κατόπιν στὸ Πανεπιστήμιον τῶν Παρισίων, ἀπ' ὅπου καὶ πῆρε τὸ δίπλωμα τῆς Νομικῆς Σχολῆς.

Μὰ δὲν τοῦ ἔφτασε μόνο αὐτὸ καὶ ἐνεγράφη καὶ στὴ Σχολὴ Πολιτικῶν ἐπιστημῶν τοῦ ἰδίου Πανεπιστημίου. Στὰ μέσα ὅμως τῆς φοιτήσεώς του ἠναγκάσθη νὰ ἐπιστρέψῃ εἰς τὴν πατρίδα ποὺ τὸν κάλεσαν.

Τὸν ἐζήτησαν ἀπὸ τὶς Σαράντα Ἐκκλησίες καὶ τὴν Πάφον τῆς Κύπρου διὰ νὰ ἐξασκήσῃ τὸ ἐπάγγελμα τοῦ δικηγόρου ἀλλὰ θέλησαν ἄ δ ε ι α ν ἐξασκήσεως τοῦ ἐπαγγέλματος ἀπὸ τὸ τουρκικὸν Πανεπιστήμιον. Γιὰ τὸν λόγον τοῦτον φοίτησε στὸ Τουρκικὸν Πανεπιστήμιον Κωνσταντινουπόλεως ἐπὶ ἕνα χρόνο ἀκόμη γιὰ νὰ πάρῃ τὴν ἀπαιτούμενη ἄδεια.

Αὐτὴν τὴν τεραστίαν ἐπιστη-

Συνέχεια ἰες τὴν 4ην σελίδα

ΕΜΠΟΡΟΡΑΦΕΙΟΝ
ΜΙΧ. Λ. ΜΠΑΪΡΑΚΤΑΡΗ
ΧΑΒΡΙΟΥ 8
(ΠΑΡΟΔΟΣ ΠΡΑΞΙΤΕΛΟΥΣ-ΚΟΛΟΚΟΤΡΩΝΗ(
ΑΘΗΝΑΙ
Τηλέφωνον 23-175

ΣΥΜΒΟΛΑΙΟΓΡΑΦΕΙΟΝ
ΒΥΡΩΝΟΣ Γ. ΤΣΑΚΙΡΗ
ΟΔΟΣ ΛΥΚΟΥΡΓΟΥ 10
Τηλ. 522.493 - 527.207—ΑΘΗΝΑΙ

Δὲν πέθανες ἐσύ !

Ἤρεμα, σὰν τὸ μελαγχολικὸ λυκόφως τῆς ἡμέρας,
ποὺ σβηέτ' ὁ ἥλιος της θαμπός, σὲ μολυβένιας συνεφιᾶς
πολύμορφα φαράγγια, κι' ἔρμη ἡ γῆς πλεούμενο χωρὶς καραβοκύρη
ἀνεμοδέρνεται μουγγὴ στῆς πλάσης τὰ μυστήρια.
Ἐφτέρωσες σὰν σήμερα καὶ πέταξες ψηλά,
ἀρνήθηκες τὴν Ἐκκλησιά, τὰ λάβαρα, τὰ μύρα
κι' ἀντίχαρες καὶ λούλουδα τοῦ Εἶναι σου στολίδια.
σὲ συνεπῆραν τ' ἄγνωρα τοῦ ἔρεβου σκοτάδια.

Ὅμως καμπάνα βοερή, μάνα γλυκειά μας μάνα,
κτυπᾶ ἀδιάκοπα κτυπᾶ κι' ἀντιλαλεῖ ὁ ἀχός της,
τ' ἀντιλαμπίσματα τοῦ νοῦ, τὶς χρυσαυγὲς τὰ κρίνα.
ὄνειρα πλάνα, μὰ σβηστὰ μὲ λίβαν ἁγιασμένα,
Δὲν πέθανες ἀκόμ' ἐσύ, εἶναι μεγάλο ψέμμα
ζεῖς καὶ θὰ ζῆς αἰώνια στοὺς γλυκεροὺς χυμούς σου
ἀπάκουη ἡ φωνούλα σου κι' ὁ ἴσκιος σου ἀντάμα
σ' ἀθώρητη γωνιὰ ψυχῆς, σ' ἀπόκρυφα παλάτια.

22)1)1959
ΧΡΙΣ. ΧΑΤΖΗΣ

ΑΝΑΜΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΑΝΕΚΔΟΤΑ: ΔΗΜΗΤΡ. ΤΣΙΡΟΝΙΚΟΥ

Ἀνάβυσσος, 29 Μαρτίου 1959 :
Ἐκδρομὴ Συλλόγου ΓΛΑΥΚΟΥ

Ὁ Δικηγόρος Γεώργιος Λαζαρίδης, ἀνέλαβε νὰ προσβάλει μιὰ διαθήκη ὡς ἄκυρον καὶ ἐκθέτει μπροστὰ στὴ Δημογεροντία Μάκρης τὶς νομικές του ἀπόψεις. Μετὰ παίρνει τὸ λόγο ὁ ἀντίδικος δικολάβος καὶ λέει:

—Ἰδὼ ἕναν πρόμαν θὰ σᾶς ρουτήξου: τὴ διαθήκην αὐτὴν ποιὸς τὴν ἔγραψιν;

—Ἡ Δάσκαλους ἡ Μιχάλης!

—Ἡ Δάσκαλους ἡ Μιχάλης λέει ψόμαν πρόμαν;

—Βόχι! (ἀπαντοῦν ὅλοι μαζὶ οἱ Δημογέροντες).

—Μάτεμ ἡ Δάσκαλους ἡ Μιχάλης 'ἐλ λέει ψόμαν πρόμαν, ἡ διαθήκη εἶνιν ἔγκυρος κί πρέπει νὰ κυρωθῆ. Γιατὶ ἐὰν ἡ διαθήκη εἶνιν ἄκυρος κί ἡ δική σου ἡ διαθήκη, Κύριε Χατζηαπουστόλη, εἶνιν ἄκυρος, γιατὶ τὴν ἔγραψιν ἡ Δάσκαλους ἡ Μιχάλης, κί ἡ δική σου Κύριε Χατζηκουσταντὴ, εἶνιν ἄκυρος, γιατὶ τὴν ἔγραψιν ἡ Δάσκαλους ἡ Μιχάλης, κί ἡ δική σου, Κύριε Χατζηπαλάση, κί ἡ δική σου, Κύριε Χατζησάββα, κί ἡ δική σου Κύριε Χατζημανώλη, κί ἡ δική σου, Κύριε Μαλλιαρόμυτε, γιατ' ἔγραψίν της βούλις ἡ Μιχάλης ἡ Δάσκαλους!! Ἐξ ἄλλου κατὰ τὸ ἄρθρον 452 τῆς ποινικῆς δικονομίας κί κατὰ τοὺν μετζελλέν, οἱ μάρτυροι πρέπει νὰ ἔρτουν εἰς ἀντιπαράστασιν καὶ ἀντιμωλίαν κί ἀπὲν νὰ πεποιθῶ!

Κί τότι βοῦλοι μαζὶν ἰφάναξαν: ἔγκυρος! ἔγκυρος! κί ἔφυαν ἡ ἕνας πίσου ἀφ' τοὺν ἄλλουν.

⁂

Ἔφευγιν ἡ Γέργης στοὺ Κεστιλλόριζουν μὶ τοὺ ποπόριν κί λέει ἡ γυναίκα του ἡ Μαριὰ στὴγ γειτόνισσάν της τὴχ Χρουσήν: Πάουμουν, μαρὴ Χρουσή μας, στὴν ἁγιὰν Παρασκιβγὴν νὰ δούμουν τοὺ ποπόριν νὰ πιρνᾶ ποὺ φεύγει ἡ Γέργης μου στοὺ Κατσιλλόριζουν; Κί λέ ἡ Χρουσή.

—Μιτὰ χαρᾶς, νὰ πάουμουν Μαριά μας. Πῆραν τὸν ἀνήφορον κι' ἔφτασαν στὴν Ἁγιὰ Παρασκιβγήν, κι εἶδαν τὸ παπόριν ποὺ πιρνοῦσιν. Ὕστερις ἡ Μαριὰ μπήκιν σὲ μεάλην συλλοὴ καὶ ρουτᾶ τὴ γειτόνισσάν της.

—Ἀντζιμμου Χρουσή μας, ἀποὺ δῶ ὅσουν μὶ τοῦ Καστιλλόριζουν πόσις βυτίνις νιρόν νἄ 'νιν;

Ἡ Χρουσὴ σκέβγιτι λοαριάννει καὶ λέει: Ἀμ' ἔθ θά 'νιν μαρὴ ἔσα μὶ πεντακόσις;

Ἡ Μαριὰ ἔκπληκτη ἀπαντᾶ: Λουλλὴ εἶσι μαρή; Μόνουχ χά! Ἰδὼ λέου ἰκατὸν κὶ παραπάνου!

Κ.Μ. Μ.

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Συνέχεια ἐκ τῆς 1ης σελίδος

λὲ ταμπουροῦ» (τάγματα ἐργασίας) κατὰ τὴν διάρκεια τοῦ Α' παγκοσμίου πολέμου.

Μὲ τὴν συστηματικὴν ὅμως ἐξιστόρηση τῶν διωγμῶν τοῦ Μικρασιατικοῦ Ἑλληνισμοῦ γενικώτερα καὶ εἰδικώτερα τῶν διωγμῶν τῶν Μακρηνῶν καὶ Λιβισιανῶν, θὰ ἀπασχοληθοῦμε ἀργότερα σὲ εἰδικὸ κεφάλαιο. Ἐπὶ τοῦ παρόντος θὰ ἀφηγηθοῦμε τὴν ἱστορία τῆς μεταπροσφυγικῆς ζωῆς τῶν πατριωτῶν μας στὴν Ἑλλάδα ὅπως ἐμεῖς οἱ ἴδιοι τὴν ἐζήσαμε, μὲ ὅλην τὴν ἀντικειμενικότητα, «χωρὶς φόβον καὶ χωρὶς πάθος».

Καὶ ἀρχίζουμε μὲ τὴν ἱστορία τῆς ἱδρύσεως τῆς Ν. Μάκρης.

Σεπτέμβριος τοῦ 1923.

Ὅλοι οἱ πρόσφυγες, ὁμάδες — ὁμάδες, ἀνάλογα μὲ τὴν προέλευσή τους, ἀποζητοῦν τρόπον καὶ τόπους νὰ ἀποκατασταθοῦν ἀγροτικῶς ἢ ἀστικῶς.

Μιὰ ὁμάδα Μακρηνολιβισιανῶν ἔρχεται σὲ ἐπαφὴ μὲ τὸν ἐν Ἀθήναις Σύλλογό μας τὸν «Παλλύκιο Μικρασιατικὸ Σύλλογο ἡ Τελμησσός», τοῦ ὁποίου Πρόεδρος ἦτο ὁ πατριώτης μας ἀείμνηστος Διον. Καλαφάτης ἐφημέριος τῆς Ζωοδόχου Πηγῆς, Γεν. Γραμματεὺς ὁ ἰατρὸς Ἀλέξαν. Σπανὸς καὶ Ταμίας ὁ Ἄγγελος Τσακίρης, τοῦ ὁποίου τὸ σιδηρωτήριον ἦταν τὸ ἐντευκτήριο τῶν περιπλανωμένων πατριωτῶν μας, καὶ συζητοῦν τί θὰ γίνῃ. Ἐνῶ ἀναζητοῦν ἀγροκτήματα πρὸς ἐγκατάστασιν καταφθάνουν οἱ πατριῶται μας Πανηγύρης Τσακυργιάννης καὶ Μανώλης Καραγιώργης, ποὺ ἔμενε τότε στὸ κτῆμα τοῦ Βενετσιάνου στὸν Μαραθῶνα καὶ ὑποδεικνύουν τὸ ἀγρόκτημα τῆς Ξυλοκέριζας. Ἔτσι λεγόταν τότε ἡ σημερινὴ Ν. Μάκρη. Μὲ τὶς πρῶτες συνομιλίες ἔγινε ἀντιληπτὸν ὅτι ἐπειδὴ στὸ ἀγρόκτημα αὐτὸ ἀπέβλεπαν καὶ οἱ ἀκτήμονες Μαραθῶνος, ἐχρειαζόταν, γιὰ τὴν ἐπιτυχῆ διεξαγωγὴ τῆς ὅλης ὑποθέσεως, ἄνθρωπος εἰδικός, ὁ ὁποῖος α) θὰ ἔδινε αὐθεντικὲς πληροφορίες γιὰ τὴν κατάσταση καὶ τὶς κολληγικὲς σχέσεις τοῦ ἀγροκτήματος, καὶ β) θὰ ἐγνώριζεν ἢ θὰ ἦτο σὲ θέση νὰ μετήσῃ τὸν ἀγροτικὸν νόμον γιὰ νὰ καθοδηγῇ τὶς ἐνέργειες ποὺ θὰ ἔπρεπε νὰ γίνουν. Σὰν τέτοιο πρόσωπο ἐκάλεσαν τὸν Βασίλη Πάνου, ὁ ὁποῖος διηύθυνε ἐπὶ σειρὰν ἐτῶν τὸ κτῆμα Βενετσιάνου στὸ Σοῦλι Μαραθῶνος καὶ ἦταν σὲ θέση νὰ βοηθήσῃ τὴν ὅλη διαχείρηση τοῦ ζητήματος. Ἀφοῦ ἀντάλλαξανε μερικὲς σκέψεις ἐκάλεσαν σὲ λίγες μέρες μιὰ μεγάλη σύσκεψη τῶν Πατριωτῶν μας στὸ κτίριον τοῦ Χημείου (στὴν ὁδὸ Σόλωνος).

Στὴ σύσκεψη αὐτή, στὴν ὁποίαν ἐγὼ δὲν ἐκλήθηκα πῆραν μέρος τὰ μέλη τοῦ Διοικητικοῦ Συμβουλίου τοῦ Συλλόγου, ὁ Βασ. Πάνου καὶ οἱ ἀδελφοὶ Δαμιανός, Ἀντώνης, Μιχαὴλ καὶ Κων. Δαμιανοί, ὁ Ἀντών. Μόσχου- Λουΐζος, ὁ Ἰορδάνης Λουΐζου, ὁ Τουραπῆς Ἐμμ. Ἐμμ, Καραγεωργίου, οἱ Ἀδελφοὶ Χατζηγιάννης, Πανηγύρης, Ἀργύρης καὶ Βασίλ. Τσακυργιάννη, ὁ Νικόλ. Σπανός, ὁ τελευταῖος ὁ Προεστὸς τοῦ Λιβισιοῦ, ὁ Ἀντών. Μαλλιαρόμυτος, ὁ Ἀνδρέας Λαζαρίδης, ὁ (Ντεμιρτζῆς) ὁ Χρυσαφίνης, ὁ Χαράλ. Καραβασίλης, ὁ Μιλτ. Καλαφάτης, οἱ ἀδελφοὶ Νικόλαος Γεώργιος Βασίλ. Παλτήρης, ὁ Βλάσ. Μανάβης, ὁ Δημήτρ. Κρεμάνδαλης, ὁ Ἀντώνιος Χατζηελένης, ὁ Ἀνδρέας καὶ Ἐμμ. Σιτές, ὁ Μιχ. Πουρτουρλοῦς καὶ ἄλλοι. Κατὰ τὴν σύσκεψη αὐτὴν ἐλέχθησαν διάφορες ἀπόψεις καὶ τελικὰ ἐκυριάρχησε ἡ γνώμη ὅτι θὰ ἔπρεπε νὰ ἐπιδιωχθῇ ἡ ἀπαλλοτρίωση τῆς Ξυλοκέριζας, ὅπου νὰ συγκεντρωθοῦν ὅλες οἱ οἰκογένειες τῶν πατριωτῶν μας, νὰ πάρουν ἀπὸ 2—4 στρέμματα περίπου καὶ νὰ ἀποζήσουν ἀπὸ τὰ ἀστικὰ ἐπαγγέλματά των, ὅπως δηλαδὴ γινόταν καὶ στὴν Τουρκίαν.- Ἐξέλεξαν δὲ διὰ βοῆς καὶ μιὰ Προσωρινὴ Ἐκτελεστικὴ Ἐπιτροπὴ μὲ τὸν Διον. Καλαφάτην ἐπὶ κεφαλῆς, τὸν Βασίλ. Πάνου, τὸν Ἀντών. Μόσχου Λουΐζον τὸν Μιλτ. Καλαφάτην καὶ τὸν Δαμιανὸν Γ. Δαμιανοῦ γιὰ νὰ σκεφθοῦν πῶς θὰ συνεχίσουν τὴν προσπάθειά των.-

Τὰ τῆς συσκέψεως μοῦ τὰ μετέδωκε τὴν ἐπομένην ὁ Βασίλ. Πάνου, ἐκφράζοντας καὶ τὴν ἄποψη ὅτι οἱ συζητήσεις ποὺ ἔγιναν δὲν τὸν ἱκανοποιοῦσαν, διότι ἔδειχναν ὅτι οἱ συνελθόντες δὲν εἶχαν μπορέσει νὰ συλλάβουν τὸ θέμα.

Θεωρῶ ὑποχρέωσή μου νὰ πῶ, στὸ σημεῖον αὐτὸ ὅτι ὁ Βασ. Πάνου ἦταν τότε ὁ μοναδικὸς ἴσως, ποὺ θὰ μποροῦσε μὲ τὶς ἀναμφισβήτητες γνώσεις καὶ τὴν πεῖραν του νὰ βοηθήσῃ θετικὰ καὶ σοβαρὰ τὴν ὅλην ὑπόθεση.

Καθὼς ὅμως ἰδιολογικὰ ἦταν πολὺ προοδευτικώτερος ἐδίσταζε νὰ συνεργασθῇ μὲ ἀνθρώπους με τοὺς ὁποίους δὲν εἶχε πνευματικὴ ὁμογένεια ἂν καὶ ἤθελε νὰ βοηθήσῃ τὴν προσπάθεια.-

Ἔτσι μετὰ μακρὰν συζήτηση ποὺ εἶχα μαζί του εὔκολα τὸν ἔπεισα ὅτι ἡ ὑπόθεση τῆς ἀποκατασαάσεως τῶν πατριωτῶν μας στὰ χέρια τῶν προσώπων ποὺ διηύθυναν τὸν Σύλλογον καὶ μὲ τὴν καθυστερημένην νοοτροπίαν ποὺ εἶχαν, δὲν ἦταν νυνατὸν νὰ εὐοδωθῇ. Διότι πρῶτον δὲν καταλάβαιναν ὅτι οἱ πατριῶτες μας δὲν μποροῦσαν νὰ ζήσουν ἐδῶ, καὶ μάλιστα στὴ Νέα Μάκρη ἀσκοῦντες τὰ ἐπαγγέλματα ποὺ ἔκαναν στὸν τόπον μας καὶ τὰ ὁποῖα ἐδῶ δὲν περνοῦσαν.

Δεύτερον: Δὲν ἐλάμβαναν ὑπ' ὄψιν μας ὅτι ἐδῶ στὴν Ν Μάκρη, δὲν εἶχαν τὴν τεράστιαν ἐνδοχώραν ποὺ εἶχαν στὴν Τουρκία μὲ τοὺς ἀμαθεῖς ἢ χαμηλοτέρου πολιτισμοῦ Τούρκους γιὰ νὰ τοὺς ἐκμεταλλεύωνται οἱ πατριῶτες καὶ νὰ ζοῦν, ὅπως κάνουν ἐκεῖ στὸν τόπο μας.

Τρίτον. Ἐδῶ ποὺ δὲν ὑπῆρχαν οἱ πρόσθετες πηγὲς πόρων τους ὅπως π.χ. τὰ τσιφλίκια, ποὺ ἀρκετὸς ἀριθμὸς πατριωτῶν μας εἶχαν στὰ μέρη μας καὶ ζοῦσαν.

Τέταρτον. Τέλος θὰ ἦτο βλακῶδες ἐκ μέρους μας ἐνῶ μπορούσαμε νὰ πάρουμε σὲ διάφορα μέρη πλήρεις ἀγροτικοὺς κλήρους γιὰ ὅλους τοὺς πατρι-

Συνέχεια εἰς τὴν 3ην σελίδα

ΒΑΣΙΛΕΙΟΣ Ι. ΑΓΙΟΡΕΙΤΗΣ
ΔΙΚΗΓΟΡΟΣ ΠΑΡ' ΑΡΕΙΩ ΠΑΓΩ
Γραφεῖον : Σταδίου 35 — Οἰκία : Μπουμπουλίνας 4
Τηλ. 22.773 & 25.037 — Τηλ. 616.153
ΑΘΗΝΑΙ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΠΕΝΘΗ

Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ὁ συμπολίτης μας Κυριάκος Ἐμμ. Κρεμμυδᾶς. Τὴν σύζυγόν του Χρυσάνθην, καὶ τὰ τέκνα του Γεώργιον Κρεμμυδᾶ καὶ Μανώλην καὶ Δέσποιναν Ψύχα, συλλυπούμεθα θερμῶς.

Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ἡ συμπολῖτις μας Μαρία Στ. Βλαχογιάννη τὸ γένος Εὐρυγένους. Εἰς τὴν οἰκογένειάν της ἐκφράζομεν τὰ θερμά μας συλλυπητήρια.

Ἀπέθανε καὶ ἐκηδεύθη ἐπίσης εἰς Ν. Λιβίσιον ὁ συμπολίτης μας Σάββας Χατζηπανηγύρης. Ἐκφράζομεν τὰ θερμὰ συλλυπητήριά μας εἰς τὴν οἰκογένειάν του.

Εἰς τὴν Δέσποιναν Σιδέρη καὶ τὰ τέκνα της διαβιβάζομεν τὰ θερμά μας συλλυπητήρια διὰ τὸν θάνατον τῆς ἀδελφῆς της καὶ θείας των Μυρσίνης.

ΑΥΤΟΙ ΠΟΥ ΜΑΣ ΦΕΥΓΟΥΝ

ΚΥΡΙΑΚΟΣ ΚΡΕΜΜΥΔΑΣ

Πρὶν λίγες μέρες χάσαμε ἕναν ἀκόμη ἀπὸ τοὺς διαλεχτοὺς πατριῶτες μας, τὸν ἀείμνηστον Κυριάκον Ἐμ. Κρεμμυδᾶν, τοῦ ὁποίου ὁ θάνατος ἐλύπησε πολὺ ὅλους μας.

Ὁ Κυριάκος Κρεμμυδᾶς ἦτο υἱὸς τοῦ Ἐμμανουὴλ Κρεμμυδᾶ ὁ ὁποῖος διετέλεσε καὶ Δήμαρχος Μάκρης. Εἶχε ἀναθρέψει τὰ παιδιά του Κωνσταντῖνον καὶ Κυριάκον Κρεμμυδᾶν μὲ ὅλη τὴν φροντίδα ἑνὸς στοργικοῦ πατέρα καὶ τοὺς εἶχε ἐμφυσήσει τὴν ἀγάπη πρὸς τὴν πατρίδα καὶ τοὺς συνανθρώπους των. Τὰς ἀρετὰς αὐτὰς τὰς ἀπέδειξεν ἐμπράκτως οἱ δυὸ υἱοί του οἱ ὁποῖοι μετὰ τὸν θάνατον τοῦ πατρός των τὸ 1911 ἐδώρησαν εἰς τὰς Κοινότητας Μάκρης καὶ Λιβισίου δύο σπίτια καὶ πεντακόσια χρυσᾶ εἰκοσόφραγκα μὲ τὸν σκοπὸν νὰ διατίθενται τὰ εἰσοδήματα αὐτῶν ὑπὲρ τῶν Σχολῶν.

Ὁ Μητροπολίτης Μάκρης ἀνέφερε εἰς τὸν τότε Πατριάρχην Κων)πόλεως Ἰωακεὶμ τὴν εὐγενῆ αὐτὴν δωρεὰν καὶ ὁ Πατριάρχης Ἰωακεὶμ ἀπέστειλε εἰς τοὺς δύο ἀδελφοὺς εὐχητηρίους ἐπιστολάς.

Ὁ κ. Κυριάκος Κρεμμυδᾶς συνέχισε τὴν κοινωφελῆ δρᾶσιν του καὶ στὰ χρόνια τῆς προσφυγιᾶς καὶ εἶναι εἰς ὅλους γνωστὸν ὅτι διέθεσε σαράντα χρυσὲς λίρες γιὰ τὸ Σχολεῖον Ν. Μάκρης.

Ὁ θάνατός του ἦτο μεγάλη ἀπώλεια διὰ τὴν οἰκογενειάν του καὶ δι' ὅλους τοὺς πατριώτας μας. Ἂς εἶναι τὸ χῶμα ποὺ θὰ τὸν σκεπάσῃ ἐλαφρὸ καὶ ἡ μνήμη του νὰ μείνῃ αἰωνία μέσα στὴν καρδιά μας.

ΣΠΑΝΙΑΙ ΕΚΔΟΣΕΙΣ
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟΝ
'ΑΓΓΕΛΟΣ ΖΑΜΠΑΚΗΣ,
ΙΠΠΟΚΡΑΤΟΥΣ 5
Τηλ. 614.531 —Ἀ θ ῆ ν α ι

Η ΦΩΝΗ
ΤΟΥ ΛΙΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ
Μηνιαία Ἐφημερὶς
Ἔτος 1ον — Ἀριθ. 10
Ἀθῆναι 12 Ἀπριλίου 1958
ΣΥΝΔΡΟΜΑΙ :
Ἐσωτερικοῦ :
Ἐτησία . . . . Δρχ. 60
Ἑξάμηνος . . . . » 35
Ἐξωτερικοῦ :
Ἐτησία . . . . $ 5 ἢ £ 2
Ἑξάμηνος . . . » 3 » » 1
ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ, ΕΠΙΤΑΓΑΙ, ΕΠΙΣΤΟΛΑΙ :
ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ - ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΥ
Ἀκαδημίας 76 Ἀθῆναι
Διευθύνσεις συμφώνως τῷ Νόμῳ:
Ὑπεύθυνος :
ΕΙΡΗΝΗ Δ. ΠΑΠΑΝΤΩΝΙΟΥ - ΒΕΛΙΣΣΑΡΙΟΥ
Τήνου 44 Ἀθῆναι
Ὑπεύθυνος Τυπογραφείου :
Ἐμ. Μακρῆς - Μακρυγιάννη 53

ΔΗΛΩΣΙΣ

Τὰ ἐνυπόγραφα ἄρθρα δὲν ἐκφράζουν ὑποχρεωτικὰ καὶ τὰς ἀπόψεις τῆς ἐφημερίδος. Τὴν εὐθύνην διὰ τὴν ἀκρίβειαν τῶν γραφομένων φέρουν πάντοτε οἱ συγγραφεῖς. των.

Ἐπίσης αἱ δημοσιευόμεναι βιογραφίαι δὲν καταχωροῦνται κατὰ σειρὰν ἀρχαιότητος ἢ ἀξίας τῶν προσώπων ποὺ ἀφοροῦν, διότι μία τοιαύτη ταξινόμησις θὰ ἦτο πρακτικῶς ἀνεφάρμοστος καὶ ἠθικῶς ἄδικος.

Τὸ «Τρίο Κιτάρα» ποὺ προσεφέρθη εὐγενῶς νὰ μᾶς διασκεδάση στὸν χορό μας.

ΑΠΟΚΡΗΑΤΙΚΟΣ ΧΟΡΟΣ

Τρεῖς μετὰ τὰ μεσάνυχτα, ἐσήμαινε τὸ ρολόϊ ὅταν χαρούμενη καὶ εὐτυχισμένη, ἀπὸ τὴν ἀξέχαστη ἀποκρηάτικη βραδυά, στάθηκα στὴν φαρδυὰ πόρτα τοῦ Ἑστιατορίου «ΑΒΕΡΩΦ» γιὰ νὰ ρίξω μιὰ τελευταία ματιὰ στὴν αἴθουσα ποὺ λίγο πιὸ πρὶν κάτω ἀπὸ τοὺς ρυθμοὺς τῆς τζάζ, ἕνας μικρὸς κόσμος, χαίρονταν τὴν Ἀποκρηά.

Μιὰ ματιὰ στὰ κοτιγιόν, στὰ ἀφισμένα τώρα πιὰ τραπέζια καὶ στὴν διακοσμημένη σάλλα, γιὰ νὰ μπορέσω νὰ κρατήσω, πιὸ ζωντανὴ μέσα μου, τὴν ἀνάμνησι μιᾶς διασκέδασης ποὺ δὲν ἔμοιαζε μὲ καμμιὰν ἄλλη.

Καὶ αὐτὸ δὲν εἶναι ὑπερβολή.

Πολὺ συνηθισμένο τὸ νὰ διασκεδάζη κανείς, τὸ νὰ κάνη κέφι. Ὅμως εἶναι πιὸ δυνατὴ ἡ χαρὰ καὶ ἡ ἀπόλαυσις ποὺ νοιώθει διασκεδάζοντας μὲ συμπατριῶτες καὶ συγγενεῖς, μὲ ἀνθρώπους ποὺ βαστοῦν τὸ ἴδιο βαρὺ φορτίο τῶν ἀναμνήσεων.

Μιὰ ἀποκρηάτικη νύχτα, πόσες καὶ πόσες ἀναμνήσεις δὲν ζωντανεύει ἀπὸ τὸ τοπικὸ καρναβάλι τῆς γλυκειᾶς πατρίδας.

Αὐτὸν τὸν σκοπὸ ἔχει καὶ ὁ Σύλλογος τῶν Μακρηνῶν «Γλαῦκος» ὅταν ἀπεφάσισε νὰ διοργανώση τὸν χορὸ τῆς 3ης Μαρτίου στὴν αἴθουσα τοῦ «Ἀβέρωφ».

Ὅλοι οἱ συμπατριῶτες νέοι καὶ πιὸ ἡλικιωμένοι διασκέδασαν μαζί.

Στὴν ὤμορφη βραδυὰ πολλὴ ζωὴ ἔδωσε ἡ ὀρχήστρα τοῦ Κέντρου καθὼς καὶ τὸ ἐξαιρετικὸ τρίο Κιτάρα τὸ ὁποῖον εὐχαριστοῦμε ὅλως ἰδιαιτέρως.

Κάτω ἀπ τὰ κόκκινα φῶτα τῆς αἴθουσας, οἱ τουαλέττες τῶν κυριῶν καὶ οἱ σιλουέττες τῶν κομψοτάτων δεσποινίδων, ἔδωσαν στὴν ἀτμόσφαιρα ἕνα ἀκόμη τόνο ἁρμονίας.

Οἱ κύριοι μὲ τὰ μαῦρα κοστούμια προσθέταν κάποια σοβαρότητα στὸ περιβάλλον, ἐνῷ οἱ νεαροὶ χόρευαν τοὺς πιὸ τρελλοὺς μοντέρνους χορούς.

Τὸν χορό μας αὐτὸν τίμησαν μὲ τὴν παρουσία τους πολλοὶ πατριῶται. Ὁ κ. καὶ ἡ κ. Ν. Παπαπολίτη μὲ τὴ συντροφιά τους, οἱ ἀδελφοὶ Ἰακώβου, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Γ. Ἀνδρ. Λαζαρίδη, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Χαρ. Μπαϊρακτάρη, ὁ Πρόεδρός μας κ. Κοφτερὸς μετὰ τῆς οἰκογενείας του, ὁ κ. καὶ ἡ κ. Ἀντωνίου Τζιζῆ μὲ τὴν συντροφιά τους, ὁ κ. Μάνος Στ. Θεοδοσιάδης μετὰ τῆς ἀδελφῆς του, ἡ κ. Δέσποινα Παπαντωνίου μετὰ τῆς οἰκογενείας της, ὁ ἰατρὸς κ. Χατζηπαναγιώτου μετὰ τῆς συζύγου του, ἡ κ. Γιαγκιλίτση μὲ τὴν συντροφιά της, ὁ κ. Καρατζᾶς μετὰ τῆς συζύγου του καὶ πολλοὶ ἄλλοι οἱ ὁποῖοι ἂς μὲ συγχωρήσουν ποὺ δὲν τοὺς ἀναφέρω ἰδιαιτέρως.

Εὔχομαι οἱ προσκεκλημένοι μας κάθε χρονιὰ τὴν ἴδια ἐποχὴ νὰ διασκεδάσουν πάλι ὅλοι μαζὶ χαρούμενοι καὶ εὐτυχισμένοι.

ΑΦΡΟΔ. ΧΑΤΖΗΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΟΥ

Η ΓΩΝΙΑ ΤΗΣ ΓΥΝΑΙΚΑΣ

ΜΙΑ ΩΡΑΙΑ ΧΕΙΡΟΤΕΧΝΙΑ

Οἱ Μπιμπίλες μας

Μάταια περίμενα νὰ γράψη καμμιὰ ἀπὸ τὶς πιὸ παλιὲς πατριώτισσες δυὸ λόγια καὶ γιὰ τὶς ὡραῖες μπιμπίλες ποὺ ἔκαναν στὴν πατρίδα μας

Μπιμπίλες λέγαμε τὶς ντατέλλες ποὺ γίνονται μὲ τὴ βελόνα τοῦ ραψίματος καὶ μὲ λεπτὴ κλωστή.

Μὲ τὶς μπιμπίλες αὐτὲς στενὲς ἢ φαρδυὲς στόλιζαν τὴν τραχηλιὰ καὶ τὰ μανίκια τῆς πουκαμίσας ποὺ φοροῦσαν μέσα ἀπὸ τὰ σουπάνια ἢ τὰ καβάδια τους, διάφορα ἄλλα ἐσώρουχα καθὼς καὶ ὅλα τὰ ἐσωτερικὰ τοῦ σπιτιοῦ. Σεντόνια μαξιλαροθῆκες, πετσετάκια, καλύμματα τοῦ καναπὲ καὶ τοῦ κρεββατιοῦ καὶ παντοῦ ἀλλοῦ ὅπου χρειαζόταν τὸ γαρνίρισμα τῆς ντατέλλας. Ἡ μπιμπίλα μὲ τὸ βελόνι δὲν εἶναι δύσκολη. Ἡ βασικὴ βελονιὰ της λεγόταν «νερὸ» καὶ εἶναι μιὰ τρυπούλα μὲ τὸ δέσιμο τῆς κλωστῆς σὲ κόμπο. Ὅλες οἱ ντατέλλες θ' ἀρχίσουν μὲ μερικὲς σειρὲς «νερὸ» καὶ μετὰ ἀκολουθεῖ ἀπὸ πάνω τὸ «φιογκάκι» τὸ ὁποῖον εἶναι ἀρκετὰ διακοσμητικό.

Μετὰ τὸ «φιογκάκι» ἀκολουθοῦν πάντοτε μερικὲς σειρὲς «νερὸ» πάλι κι' ὕστερα κάποια ἄλλη φανταιζὶ βελονιὰ ὅπως θὰ λέγαμε σήμερα Τέτοιου εἴδους βελονιὲς στὶς μπιμπίλες εἶναι τὸ «ἀμυγδαλάκι», τὸ «ἑβραίϊκο νερὸ», τὸ «ἀχιβαδάκι», τὸ «δοντάκι» καὶ πολλὲς ἄλλες, ὅλες δὲ εἶναι ὡραιότατες καὶ πολὺ διακοσμητικές.

Οἱ μπιμπίλες γινόταν μὲ συνεχῆ ἐναλλαγὴ αὐτῶν τῶν παραλλαγῶν μὲ τὴ βασικὴ βελονιὰ «τὸ νερὸ». Εἶναι μιὰ ντατέλλα ποὺ μπορεῖ νὰ δουλευτῆ σὲ εὐθεῖα γραμμὴ καὶ νὰ γίνη ἴσια ἢ νὰ τῆς δοθῆ στρογγυλὸ σχῆμα ὅπως στὰ γνωστά μας πετσετάκια τὰ τόσο ὡραῖα καὶ περιζήτητα ἀπὸ δικούς μας καὶ ξένους

Νομίζω πὼς δὲν ἤξεραν τὴν μπιμπίλα μόνο οἱ γυναῖκες τῆς πατρίδας μας ἀλλὰ καὶ σὲ πολλὰ ἄλλα μέρη τῆς Ἀνατολῆς ὡστόσο εἶναι ἀξιοθαύμαστο πόσο τὴν προτιμοῦσαν ἀπὸ ὁποιοδήποτε ἄλλο ἐργόχειρο γιατὶ παρ' ὅλο ποὺ δὲν εἶναι δυσκολη ἀπαιτεῖ δεξιοτεχνία καὶ ὑπομονή. Δὲν «προχωρεῖ» γρήγορα ὅπως ἄλλες ντατέλλες κι' ὅμως οἱ γιαγιάδες μας εἶχαν τὸ λεπτὸ γοῦστο καὶ τὴν ὑπομονὴ νὰ κάνουν τόσα καλαίσθητα πράγματα μ' αὐτήν.

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΝ
ΟΡΓΑΝΟΠΟΙΕΙΟΝ
ΑΦΩΝ Π. ΠΑΝΑΓΗ
ΟΔΟΣ ΧΑΒΡΙΟΥ 9
Τηλ. 23.466 — ΑΘΗΝΑΙ
Κατασκευάζονται
καὶ ἐπισκευάζονται ἅπαντα
τὰ ἔγχορδα ὄργανα.

ΚΩΝΣΤ. ΚΟΦΤΕΡΟΣ
ΞΥΛΕΜΠΟΡΟΣ
ΧΑΤΖΗΚΥΡΙΑΚΟΥ 14
Τηλ. 474.411 — ΠΕΙΡΑΙΕΥΣ

ΧΡΥΣΟΧΟΪΚΗ - ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ
ΚΟΣΜΗΜΑΤΑ ΧΕΙΡΟΠΟΙΗΤΑ ΕΞΑΙΡΕΤΙΚΗΣ ΤΕΧΝΗΣ
ΩΡΟΛΟΓΙΑ ΧΕΙΡΟΣ ΕΠΙΤΡΑΠΕΖΙΑ ΤΟΙΧΟΥ Κ. Λ. Π.

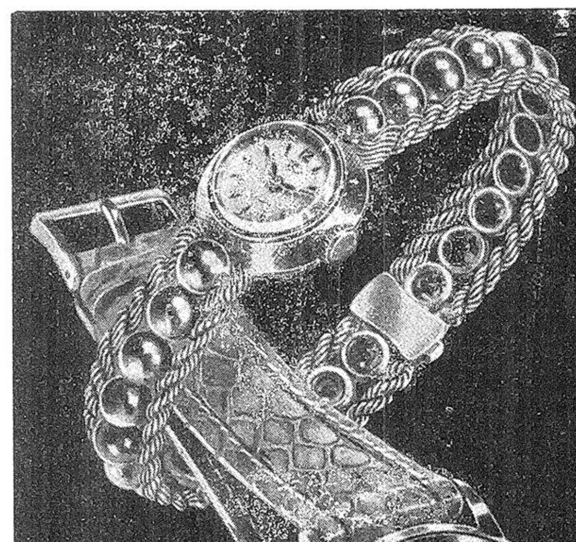

ΑΦΟΙ Σ. ΠΟΥΛΚΟΥΡΑ Ο. Ε.
Π. ΤΣΑΛΔΑΡΗ 233 — ΝΙΚΑΙΑ — ΤΗΛ. 493.393
ΕΥΚΟΛΙΑΙ ΠΛΗΡΩΜΗΣ

Η ΤΕΛΕΥΤΑΙΑ ΜΕΓΑΛΗ ΕΞΟΡΙΑ ΤΟΥ ΛΙΒΙΣΙΟΥ ΚΑΙ ΤΗΣ ΜΑΚΡΗΣ

Ὑπὸ κ. Ν. Γ. ΤΖΙΖΗ

Μιὰ καὶ κανένας ἄλλος δὲν καταπιάστηκε — ἀπ' αὐτοὺς ποὺ τάξησαν καὶ ἐπέζησαν — μὲ τὴν ἱστόρηση τοῦ σοβαρωτέρου ἴσως γεγονότος τῆς νεώτερης ἱστορίας τῆς πατρίδος μας, δηλαδὴ μὲ τὴν τελευταία μεγάλη ἐξορία τοῦ Λιβισιοῦ καὶ τῆς Μάκρης, ποὺ σὲ ἀπώλειες καὶ ταλαιπωρίες κανένα προηγούμενο γεγονὸς δὲν συγκρίνεται μαζί του, θὰ προσπαθήσω νὰ δώσω ἐγὼ μιὰ ὅσο τὸ δυνατό, πληρέστερη περιγραφὴ αὐτῆς. Καὶ τοῦτο γιατὶ ἐγὼ πιστεύω πὼς αὐτὸ τὸ ξερίζωμα σάρωμα τῶν παιδιῶν ἀπὸ 13 καὶ γερόντων μέχρι 70 χρόνων εἶναι τὸ μεγαλύτερο δρᾶμα τῆς τελευταίας ἱστορίας τῆς πατρίδας μας. Θὰ ἦτο συνεπῶς σοβαρή, σοβαρωτάτη παράλειψη ἂν δὲν τὸ μνημονεύσουμε.

Γι' αὐτὸ ἀπευθύνομαι καὶ παρακαλῶ αὐτοὺς ποὺ θὰ μὲ διαβάσουν ὅταν βλέπουν ὅτι ὡρισμένα γεγονότα, ἢ πόλεις καὶ χωριὰ μοῦ διαφεύγουν — καὶ ἀσφαλῶς θὰ μοῦ διαφεύγουν — νὰ σπεύδουν μὲ ἐπιστολή τους πρὸς τὴν Ἐφημερίδα μας νὰ συμπληρώσουν τὰ κενὰ αὐτά, ὥστε τελικὰ νὰ βγῆ κάτι σωστὸ καὶ κατὰ τὸ δυνατὸ πλῆρες, ποὺ νὰ ἀποτελέση ἱστορικὸ ὑλικὸ τοῦ μεγάλου αὐτοῦ γεγονότος.

Καὶ ἀκόμη ἐπειδὴ εἶναι ἀδύνατον νὰ θυμᾶμαι ἐγὼ τὰ ὀνόματα ὅλων—μικρῶν καὶ μεγάλων—ποὺ ἐξορίσθησαν, παρακαλῶ αὐτοὺς ποὺ ἦσαν μαζί μας νὰ στείλουν ὅσο ὀνόματα θυμοῦνται, στὴν Ἐφημερίδα μας καὶ πάλι, γιὰ νὰ μπορέσουμε νὰ τοὺς ἀναφέρουμε σχεδὸν ὅλους ὀνομαστικῶς.

⁂

Ἦταν Νοέμβριος τοῦ 1921.

Τὸ Λιβίσι καὶ ἡ Μάκρη ἐκείνη τὴν ἐποχὴν ζοῦσαν τὴν πιὸ τρομοκρατικὴ καὶ ἐφιαλτικὴ περίοδο.

Οἱ στρατιωτικὲς ἐπιχειρήσεις στὸ μικρασιατικὸ μέτωπο εὑρίσκοντο στὴ πιὸ κρίσιμή τους φάση καὶ οἱ Τοῦρκοι ἀγανακτισμένοι καὶ ἀπὸ τὶς δικές μας φιλελληνικὲς ἐκδηλώσεις εἶχαν πλέον ἐξαγριωθῆ. Ἔτσι εἴχαμε καὶ ἀρκετοὺς φόνους Μακρολιβισιανῶν ἔξω στὰ τουρκοχώρια. — Διαρκῶς βρισκόμασταν κάτω ἀπὸ μιὰ ἀπειλὴ καὶ μὲ φόβο καὶ ἀγωνία μαζὶ περιμέναμε κάποια νέα ἐχθρικὴ ἐκδήλωση ἀπὸ μέρος τῶν Τούρκων. Καὶ τὸ χειρότερο αὐτὸ δὲν ἄργησε.

Μιὰ μέρα μᾶς εἰδοποίησαν ὅλους παιδιὰ καὶ γέρους—ἀπὸ 13—70 ἐτῶν νὰ παρουσιαστοῦμε στὸ Καρακόλι (Διοικητήριον — Ἀστυνομία). στοῦ «Φουρνάρη».

Στὸ Καρακόλι, ἀφοῦ μᾶς κατέγραψαν, μᾶς εἶπαν νὰ φύγουμε τὴν ἐπομένην στὴ Μάκρη ὅπου μαζί μὲ τοὺς Μακρηνοὺς ἡ Τουρκικὴ Διοίκηση θὰ μᾶς προωθοῦσε στὸ ἐσωτερικό. Ποῦ ὅμως δὲν μᾶς εἶπαν.

Τὴν ἐπομένη μιὰ φάλλαγγα ἀπὸ παιδιὰ καὶ γέρους μαζὶ μὲ τὶς γυναῖκες μητέρες καὶ ἀδελφές, ποὺ μὲ κρυφὰ καὶ πνικτὰ κλάματα μᾶς συνώδευσαν, πήραμε τὸν δρόμο πρὸς τὴν Μάκρη.

Στὸ Διοικητήριο ὅπου μᾶς πῆγαν βρήκαμε καὶ τοὺς Μακρηνοὺς ἕτοιμους αὐτούς. Μᾶς ἔβαλαν στὴ γραμμή, μᾶς φώναξαν ξανὰ ἕνα—ἕνα τὰ ὀνόματά μας καὶ ξεκινήσαμε γιὰ τὸν ἄγνωστο προορισμό μας.

Ἕως τὰ τελευταῖα περιβόλια μᾶς συνώδευσαν κι' ὅλες οἱ γυναῖκες, οἱ μανάδες καὶ οἱ ἀδελφές μας. Ἦλθε ὅμως ἡ στιγμὴ ποὺ ἔπρεπε νὰ χωρίσουμε. Ἦταν συγκινητικὴ ὅσο καὶ σπαρακτική. Ἐκεῖ ἔγινε θρῆνος. Μὲ σπαραγμὸ ψυχῆς χωριζόταν ἡ Μάνα τὸ παιδὶ καὶ τὸν ἄνδρα της, οἱ ἀδελφὲς τοὺς ἀδελφοὺς καὶ τὸν πατέρα τους. Κάθε Μάνα ἀγκάλιαζε γιὰ τελευταία φορὰ τὸν ἄνδρα καὶ τὸ παιδί της καὶ ἐνῶ ἀπὸ τὰ μάτια της ἔτρεχαν ποτάμι τὰ δάκρυα, προσπαθοῦσε μὲ τὴν ἔμφυτη στοργὴ τῆς Μάννας καὶ τῆς γυναίκας νὰ σιάξῃ ἢ νὰ κουμπώσῃ τοῦ ἑνὸς τὸ παλτὸ ἢ τὸ σακκάκι ἢ νὰ διπλώσῃ τάχα πειὸ καλὰ τὸ χρωματιστὸ μαντῆλι ποὺ ὅλες σχεδὸν τύλιξαν γύρω ἀπὸ τὸν λαιμὸ τῶν παιδιῶν τους...

Ἀπελπισμένες προσπάθειες γιὰ νὰ μᾶς κρατήσουν ἀκόμη λίγο κοντά τους...

Μὰ ἡ διαταγὴ τῆς ἐκκινήσεως δόθηκε. Οἱ «τσαντιρμάδες» χωροφύλακες ποὺ κι' αὐτοὶ εἶχαν συγκινηθῆ, καβάλλα στὰ ἄλογά τους, διέταξαν τὶς γυναῖκες νὰ μὴ προχωρήσουν περισσότερο. Μᾶς διέταξαν καὶ μᾶς νὰ ξεκινήσουμε.

Φορτωμένοι εὐχὲς καὶ συμβουλὲς ξεκινήσαμε γιὰ τὸν ἄγνωστο προορισμό μας τραγουδώντας ἀποχαιρετιστήρια τραγούδια, ἄλλα λεβέντικα καὶ ἄλλα συγκινητικά......

Στὴ στεριὰ δὲ ζῆ τὸ ψάρι
. . . .
Ἔχετε γιὰ βρυσοῦλες
λόγγοι βουνὰ ραχοῦλες
. . . .

Ἐγὼ θυμᾶμαι καὶ τὸ τραγοῦδι ποὺ τραγούδησα, μὰ ποὺ δὲν μπόρεσα νὰ τὸ τελειώσω, γιατὶ μ' ἔπνιξε τὸ κλάμμα :

. . . .
Φεύγω Μάννα καὶ σ' ἀφήνω
καὶ δὲν τὸ ξέρω ἂν θὰ σὲ ξαναδῶ.
Μὲ τί χείλη μὲ τί καρδιά
θὲ νὰ σοῦ πῶ τὸ ἔχε γιὰ
Ἔχε γιά, Μάννα γλυκειά.
Ἔχε γιὰ—γιὰ—γιὰ
Ἔχε γιὰ—γιὰ—γιὰ
. . . .

Συνεχίζεται
Ν. Γ. ΤΖΙΖΗΣ

Η ΙΔΡΥΣΙΣ ΤΗΣ ΝΕΑΣ ΜΑΚΡΗΣ

Συνέχεια ἐκ τῆς 2ας σελίδος

ώτας μας ὅπως ὅλοι οἱ πρόσφυγες, ἡμεῖς νὰ περιοριζόμασταν σὲ 2—4 στρέμματα καὶ νὰ φυτοζωούσαμεν.

Κατόπιν ὅλων αὐτῶν ἐμείναμεν σύμφωνοι νὰ πάρουμε ἡμεῖς στὰ χέρια μας τὴν ὅλη ὑπόθεση.

Καὶ πρῶτα - πρῶτα πήραμε ἕνα αὐτοκίνητον μιὰ Κυριακὴ πρωΐ καὶ πήγαμε νὰ δοῦμε τὸ κτῆμα καὶ νὰ συγκεντρώσουμε ἐπὶ τόπου πληροφορίες, γιὰ τὶς κολληγικὲς του σχέσεις ὥστε νὰ ξεκαθαρίσουμε ποιοὶ εἶχαν ἀπὸ τὸν Ἀγροτικὸν Νόμον δικαίωμα προτιμήσεως γιὰ νὰ ἀποκατασταθοῦν καὶ ἂν θὰ μπορέσουμε νὰ τὸ διεκδικήσουμε ἡμεῖς.

Μὲ τὸ αὐτοκίνητο πήγαμε τότε τρεῖς : Ὁ Βασιλ. Πάνου, ὁ Ἀντώνης Χατζησταματίου - ὑπολοχαγὸς τότε - καὶ ἐγώ.- Τὸ αὐτοκίνητον τὸ πλήρωσα ἐγώ, καὶ ἔδωσα 204 δραχμὲς (οἱ 4 ἦσαν γιὰ διόδιο ποὺ πληρώνανε τότε).- Ἀφοῦ συγκεντρώσαμε τὶς πληροφορίες ποὺ θέλαμε, τὴν ἐπομένη πῆγα στὸ Ὑπουργεῖον Γεωργίας καὶ ἔμαθα ἀπὸ ἐκεῖ τὴν διαδικασίαν ποὺ ἔπρεπε νὰ ἀκολουθήσουμε. Ἀμέσως δέ, ἐν συνεννοήσει πάντοτε μὲ τὸν Βασ. Πάνου, ἐκαλέσαμεν Γεν. Συνέλευση τῶν πατριωτῶν μας σ' ἕνα κτίριο γωνία ὁδοῦ Ἀριστείδου καὶ Εὐριπίδου, στὴ Πλατεῖα Ἁγίων Θεοδώρων, τὸ ὁποῖον μᾶς διέθεσε ὁ Ἀντών. Χατζησταματίου. Πρέπει νὰ πῶ ὅτι τότε στὴν Ἐπανάσταση Πλαστήρα ὁ Ἀντώνης Χατζησταματίου καὶ ὁ Παν. Δημητριάδης (Παλάγκος) ἦταν ὑπολοχαγοί, ὁ δὲ Βαλσάμης Ἰακώβου ἀνθυπολοχαγὸς καὶ εἶχαν μιὰ δύναμη. Ἐπὶ πλέον ὁ Ἀντώνης Χατζησταματίου ὑπηρέτει στὰ Γραφεῖα τῆς Ἐπαναστάσεως καὶ συγκεκριμένως ὑπὸ τὸν Βύρωνα Καραπαναγιώτην.

Ἔτσι μποροῦσαν νὰ μᾶς φανοῦν χρήσιμοι ὅπως καὶ μᾶς ἐφάνησαν. Στὴν Συνέλευση ἐκείνη 1) Ἱδρύσαμε τὴν «Ἀγροτικὴ Προσφυγικὴ Ὁμάδα ΝΕΑ ΜΑΚΡΗ Ξυλοκερίζης». Τότε οἱ Ἀγροτικὲς Προσφυγικὲς Ὁμάδες σύμφωνα μὲ τὸν Νόμο ἐθεωροῦντο ὡς Συνεταιρισμοὶ ἀποκαταστάσεως ἀκτημόνων καλλιεργητῶν» . 2) Ἐξελέξαμε μιὰ τριμελῆ Ἐπιτροπὴν ἀπὸ τὸν Βασ. Πάνου Ἀντών. Χατζησταματίου καὶ ἐμένα μὲ τρία ἀναπληρωματικὰ μέλη ἀπὸ τοὺς Νικολ. Σπανόν, τέως Προεστὸν Λιβισίου., Ἀντώνιον Μόσχου Λουΐζου καὶ Νικόλαον Παλτήρην. Στοὺς ἀναπληρωματικοὺς περιλαμβάνονταν καὶ ὁ Ἰορδάνης Λουΐζου, ἀλλὰ λόγω κωλύματος συγγενείας μὲ τὸν Ἀντώνιον. Μόσχου Λουΐζου, ἀντεκατεστάθη ἀπὸ τὸν Νικόλαον Παλτήρην. Μετὰ τὴν ἐκλογὴ ἐπεδόθημεν στὸ ἔργο μας.-

Συνέταξα μίαν αἴτησιν ἐπιτάξεως; (τότε παράλληλα μὲ τὸν θεσμὸν τῆς ἀπαλλοτριώσεως ἐθεσπίσθη καὶ ἡ «ἐπίταξις» ποὺ εἶχε ταχύτερη διαδικασία) καὶ ἀφοῦ τὴν ἐδιάβασα στοὺς πατριώτας μου ποὺ μαζεύτηκαν στὸ σπίτι μου, περὶ τὰ εἴκοσι ἄτομα, πήγαμε ὅλοι μαζὶ στὸν Ὑπουργὸν τῆς Γεωργίας Ἀπόστολ. Δοξιάδην, ἕνα ἔκτακτον ἰατρὸν καὶ ἔκτακτον ἄνθρωπον. Ὁ Δοξιάδης ἐκάλεσε τὸν τότε Γεν. Γραμματέα τοῦ Ὑπουργείου του, τὸν Νικολόπουλον, καὶ ἀρχίσαμε ἐκεῖ μιὰ συζήτηση ποὺ διήρκησε δυὸ περίπου ὧρες. Ἡ συζήτηση πῆρε ὀξεῖαν μορφὴν διότι ὁ Νικολόπουλος ἀντιδροῦσε ὑποστηρίζοντας τοὺς Μαραθωνίτας. Τότε μάλιστα ὁ Νικολ. Παλτήρης μὴ μπορῶντας νὰ ἀντιδράσῃ κατ' ἄλλον τρόπο στὸν Νικολόπουλον, τὸν τράβηξε ἀπὸ τὸ σακκάκι καὶ ἠπείλησε νὰ χειροδικήσῃ εἰς βάρος του. Κατευνάσαμε τὸν Νικόλαν καὶ ἐν τέλει ὁ Ὑπουργὸς ἐπείσθη καὶ ὑπέγραψε τὴν ἴδια μέρα τὴν ἐπίταξι τῶν 4)5 τοῦ μοναστηριακοῦ ἀγροκτήματος Ξυλοκέριζας γιὰ τὴν ἀποκατάστασή μας Ἡ ἐπίταξη ἔγινε ὑπὲρ ἡμῶν, ἀλλὰ ἡμεῖς ἐδηλώσαμεν ἀμέσως ὅτι θὰ περιλαμβάναμε στὴν Ὁμάδα μας καὶ τὶς πέντε οἰκογένειες τῶν «Σμυνιῶν», ὅπως τοὺς λέγαμε τότε ποὺ ἔμειναν μέσα στὸ κτῆμα ἐργαζόμενοι στὸν Πικερμιώτην Ξηντάρην ποὺ ἦταν μισθωτὴς τοῦ ἀγροκτήματος.-

Ὁ διαχωρισμὸς τῶν 4)5 θὰ γινόταν ἀργότερα ἀπὸ τὴν τοπογραφικὴ ὑπηρεσία.-

Ὁ Ὑπουργὸς μᾶς συνέστησε νὰ πᾶμε στὸ κτῆμα ὅσο τὸ δυνατὸ ταχύτερα.

Τότε βέβαια συγκοινωνίες μὲ αὐτοκίνητα δὲν ὑπῆρχαν οὔτε καὶ πολλὰ μεταφορικὰ μέσα. Ἐπὶ πλέον ὁ

(Συνέχεια εἰς τὴν 4ην σελίδα)

ΤΟ ΛΙΒΙΣΙ

Συνέχεια ἐκ τῆς 2ας σελίδος

του. Κρεμασμένη σ' ἕνα ἐπιβλητικὸ κωδωνοστάσιο ὕψους 30 μέτρων περίπου. Ἦταν μιὰ πολὺ μεγάλη καμπάνα κατασκευασμένη στὰ χυτήρια τῆς Ἀθήνας μὲ χαλκὸ καὶ ἀσήμι καὶ ὡραῖες παραστάσεις καὶ μὲ ἕνα ἐξαιρετικὸ ἦχο, ποὺ ἀκούγονταν ἕως τὸ Πιρνάρι, τὸ ὁποῖον βρισκόταν στὸ δρόμο πρὸς τὴ Μάκρη καὶ στὴ κορυφὴ τοῦ βουνοῦ ποὺ χώριζε τὸ Λιβίσι ἀπὸ τὴν Μάκρη, δηλαδὴ σὲ ἀπόσταση 3.1)2 χιλιομέτρων περίπου. Τὸ σημαντικώτερο ὅμως ἦταν ὁ ἁρμονικὸς συντονισμὸς τοῦ ἤχου της μὲ τὸν ἦχο τῆς μικρότερης καμπάνας τοῦ κωδωνοστασίου (τὸ καμπανὶν ὅπως λέγαμε) κατὰ τρόπον ποὺ ἐδημιουργεῖτο μιὰ ἁρμονικὴ μελῳδία ἀπὸ τὸ ρυθμικὸ καὶ ἰδιόρρυθμο κρούσιμο καὶ τῶν δυὸ μαζί. Ἔμοιαζε σὰν ἕνα χαρούμενο, ἑορταστικὸ καὶ παρορμητικὸ θούριο ὅταν τὰ χαράματα ἄκουγες τὶς καμπάνες τοῦ Ταξιάρχη νὰ καλοῦν τοὺς χριστιανοὺς στὴν ἐκκλησιὰ καὶ ἰδιαίτερα γιὰ νὰ γιορτάσουν τὸ Πάσχα. Πουθενὰ καὶ ποτὲ ἴσα μὲ σήμερα δὲν ἄκουσα παρόμοιους ἤχους καμπάνας. Οἱ Λιβισιανοὶ ἦταν τόσον ὑπερήφανοι γι' αὐτήν, ὥστε τὴν περιέλαβαν στὰ περιφημότερα πράγματα ποὺ εἶχε νὰ ἐπιδείξῃ τὸ Λιβίσι. Κ' ἔλεγαν μὲ καμάρι «Τρία εἶναι τὰ καλὰ τοῦ Λιβισιοῦ. Ἡ Δάσκαλους ἡ Μουσαῖος τὸ φῶς τοῦ Λιβισιοῦ, ἡ Καμπάνα τοῦ Ταξιάρχη κι ἡ Χριστουφῆς ἡ βιγλιτζῆς». Αὐτὴ τὴ φράση τὴ δανείζομαι ἀπὸ τὴ συλλογὴ τῆς κ. Καλλιόπης Μουσαίου - Μπουγιούκου. Ἡ Καμπάνα αὐτὴ κάποτε, γύρω στὰ 1910, ἂν δὲν κάνω λάθος, ράγισε καὶ τὴν ξανάστειλαν στὴν Ἀθήνα νὰ ξαναχυθῆ. Ὅταν τὴν ξαναφέρανε διορθωμένη, κατεβήκανε τὰ παλληκάρια τοῦ Λιβισιοῦ στὴ Μάκρη τὴν παρέλαβαν συσκευασμένη μὲ ξυλεῖαν, τὴν φορτώθηκαν στοὺς ὤμους τους καὶ ἐναλλασσόμενοι τὴν φέρανε στὸ Λιβίσι. Ὅλος ὁ κόσμος, ἄνδρες, γυναῖκες καὶ παιδιὰ ξεχυθήκανε στοὺς δρόμους νὰ τὴν προϋπαντήσουν καὶ γίνηκε τότε ἕνας πρωτοφανὴς συναγερμὸς τοῦ κόσμου, ποὺ γέμιζε τὴν πλατεῖα στὰ «Τρία Καβάκια» καὶ τοὺς δρόμους τοῦ κάμπου, ἀπὸ τὴν «Καμάρα», καὶ τὸ Φουρνάρι» ἕως τὸ Τούρκικο Τζαμὶ στὴ ρίζα τοῦ βουνοῦ, στοὺς Κιτσιλέριδες.- Ὕστερα ἀπὸ μέρες ὅταν τὴν ἀνέβασαν καὶ τὴν κρέμασαν στὸ Καμπαναριό, ὅλο τὸ Λιβίσι μαζεύτηκε στὸ προαύλιο τοῦ Ταξιάρχη, στὴν πλατεῖα τοῦ Στούμπου καὶ τοὺς γύρω δρόμους καὶ κρατοῦσε τὴν ἀναπνοή του γιὰ νὰ ἀκούσῃ τὴν «Καμπάνα» μας. Οἱ γέροι γιὰ νὰ κάνουν τὴν σύγκριση καὶ τὶς κρίσεις των γι' αὐτὴν καὶ οἱ νέοι γιὰ νὰ μυηθοῦν στὸ μυστήριό της γιατὶ ὅλοι τὴν αἰσθανόμασταν σὰν ἕνα Ἐθνικὸ Σύμβολο.- Καὶ σὰν ἀκούστηκε ὁ ἦχος της, στὴν ἀρχὴ μόνος, κ' ὕστερα μὲ συνοδεία τῆς μικρῆς Καμπάνας καὶ οἱ γεροντότεροι, ἄνδρες καὶ γυναῖκες, βρῆκαν ἱκανοποιητικὴ τὴν ἀπόδοσή της, μιὰ γενικὴ ἐκδήλωση χαρᾶς ξεχύθηκε ἀπὸ ὅλο τὸ πλῆθος. Οἱ ραγιάδες αἰσθάνθηκαν ὅτι ξαναποκτοῦσαν τὸν πολύτιμο ἐξοπλισμό τους. Μόνο αὐτὴ ἡ ἑρμηνεία δίνει μιὰ ἐξήγηση στὰ συναισθήματα τοῦ κόσμου. Ὑπῆρχαν τότε πίστις καὶ ἰδανικά, ποὺ διήγειραν τὰ συναισθήματα καὶ συνεκλόνιζαν τὰ πλήθη. Μ' αὐτὰ ἄλλωστε διατηρήθηκε ὁ Ἐθνισμός μας στὴ μακρυὰ διάρκεια τῆς δουλείας.

Πίσω ἀπὸ τὸ ἱερὸ τοῦ Ταξιάρχη ὑπῆρχε ἕνα ὀστεοφυλάκειο, τὸ «Κοιμητήριο», ὅπως τὸ λέγαμε. Ἦταν ἕνα κτίσμα 4x4 καὶ ὕψος τέσσερα μέτρα, ὅπου ἀπὸ μιὰ τρύπα στὴν ὀροφή του ρίχνανε καὶ φυλάττανε τὰ ὀστὰ τῶν τάφων μετὰ τὸ «ἄνοιγμά» των, ὕστερα ἀπὸ τὰ τρία χρόνια ταφῆς. Αὐτὸ βέβαια γινόταν στὰ παληὰ χρόνια, διότι ἀργότερα στὰ νεκροταφεῖα τοῦ Ἁγίου Παντελεήμονα καὶ τῆς «Παναγιᾶς τοῦ Πυρίτου» ὑπῆρχαν καὶ ὀστεοφυλάκεια.-

Τὸ προαύλιο τοῦ Ταξιάρχη εἶχεν ἀκόμη ἄλλες δύο εἰσόδους. Τὴ μία πρὸς τὰ βορειοανατολικά, πλάϊ στὸ Κοιμητήριο καὶ τὴν ἄλλη πρὸς τὰ Βορειοδυτικά, ποὺ ἔβγαινε στὴν αὐλὴ τοῦ Νικόλα τοῦ Κάκου.- Μέσα στὸ προαύλιο ὑπῆρχαν δυὸ δένδρα. Μιὰ «πασχαλιὰ» στὰ ὁλόϊσια κλωνάρια τῆς ὁποίας κάνανε ἀσκήσεις ἕλξεως καὶ ἀναρριχήσεως οἱ νέοι τοῦ Λιβισιοῦ καὶ μιὰ «μουσκουλουλουδιὰ» (γαζία) ποὺ ἄνθιζε μοσκοβολοῦσε ὁ τόπος. Εἰς τὰ ἀνατολικὰ τῆς αὐλῆς καὶ σὲ ὕψος δύο μέτρων περίπου, ὑπῆρχε ἕνας κηπάκος, ὅπου ὅπως εἴπαμε μετεκομίσθηκε ὁ τάφος τοῦ Μουσαίου, στὴ ρίζα μιᾶς μεγάλης ἀκακίας. Ἀπὸ τὸν κῆπον αὐτόν, ποὺ ἦταν σὰν μιὰ ἐξέδρα τοῦ προαυλίου, ἔλεγαν τὸ Εὐαγγέλιον τοῦ Πάσχα, τὰ χαράματα, καὶ τὸ «Χριστὸς Ἀνέστη». Ἀπὸ ἐκεῖ σκαρφάλωναν στὸ δῶμα δυὸ κελλιῶν - ἀποθηκῶν, καὶ ἐν συνεχείᾳ ἀνέβαιναν στὸ κωδωνοστάσιο.

ΛΙΒΙΣΙΑΝΟΣ